

SLOVENSKI PRIJATEL.

Izhaja enkrat
v mesecu.

Za cerkev, šolo in dom.

Velja na leto
4 fl. po pošti.

Št. 11.

15. novembra 1861.

X. tečaj.

Pridiga za božični praznik.

(Od Jezusovega rojstva v Betlehemu in v naših sencih; gov. M. T.)

„Oznanujem vam veliko veselje, katero bo vsemu ljudstvu, ker danes vam je rojen Zveličar, kateri je Kristus, Gospod v mestu Davidovim.“ (Luk. 2, 11.)

V v o d.

Pedelja, Bogu nar višemu v posvečenje odločeni dan, že sama na sebi vabi verno ljudstvo v hiše Gospodove, naj tu pri oltarjih božjega veličastva razlija svoje serce v žalosti in v veselji. Vender obilno število zbrane množice ob času, ko še zore dneva nikjer ni znati, praznično zvonjenje in veselo petje v pozni tihi noči, ko še črna tema s svojimi perutami goro in plan pokriva, čez navadno razsvitljena hiša božja in lepo ozaljšani oltarji; vse to se mi zdi, kakor bi bil nebeški Jeruzalem prišel na zemljo in mi spričuje, da sv. cerkev danes kaj posebno veselega obhaja. Kakor po kraljevo nališpana nevesta, ki pričakuje svojega ženina, govori svojim zbranim svatom: „To je dan, ki ga je Gospod naredil, pridite, da se o njem veselimo!“ Od vseh ljudstev in jezikov, od solnčnega uzhoda do zahoda njegovega naj se razlega učlovečenemu Sinu božjemu nadušena pesem angelov: „Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji prave volje!“ zakaj danes, pravi angel, vam je rojen zveličar, kateri je Kristus Gospod, v mestu Davidovem. Zato rečem z besedami sv. papeža Leona: „Veselimo in radujmo se, ker žalost se ne spodobi ob življenja rojstnem dnevu!“ Rojstvo Sinu božjega je tedaj, ki se danes po vsem keršanskem svetu z vso mogočo slovesnostjo obhaja. V poslopjih bogatih, kakor v hišah revnih molijo pobožne duše to skrivnost pred domačimi jasicami, in darujejo novorojenemu detetu svoje serca. V njem ima otrok svoje nedolžno

veselje, pa tudi starček svoje edino upanje. Ubogi pozabi danes na svoje reve, in terpeči ne čuti svojih bolečin pri pogledu Nanj, ki je prišel zanj terpet in umrét. O tem za ves svet preveselem godu pač sam ne vem, s čim bi vaše veselje še povišal in s kakošnimi besedami današnji sveti praznik vredno počastil. Zato ostanimo na razsvitljeni planjavi pri Betlehemu in premislimo ob kratkem dvojno skrivnostno rojstvo deteta Jezusa, prvo po telesu v štalici, in drugo po duhu v naših srcih. K temu premišljevanju te prosim, o milo božje dete, v svojim in v imenu svojih poslušavcov za tvoj nebeški blagoslov, s katerim pokrepčan začnem v tvojem presvetem imenu!

Razlaga.

Bila je lepa zimska noč in tama je pokrivala vso Betlehemsko okolico. Milo in prijazno so se vtrinjale neštne zvezde na nebu; vse je bilo tiho in mirno, kakor bi bil angel počitka z ljudmi vred tudi vse natorno gibanje v sladko spanje zazibal. Iz daljnega kraja priroma pravični Jožef s svojo deviško nevesto Marijo od Nazareta do Betlehema, in išče po vseh hišah zase in zanjo kraja, kjer bi prenočila in se trudna od težavnega pota odpočila. Ali ker je bilo že pozno po noči in ljudi vse polno, in ker njuna vnanja oprava ni razodevala ne bogastva ne imenitnega rodu, dasiravno sta bila iz kraljeve hiše Davidove, ga ni bilo za nju dva nikjer prostora, bile so jima zaperte vsake vrata. O kako milo je pač v tem trenutku Mariji pri srcu, ko nosi pod njim Zveličarja svetá, pa je odgnana od slehernega praga! Žalostna tedaj zapustita mesto ter gresta, če bi se ju morebiti zunaj mesta kaka dobra duša usmilila in ju pod streho vzela. Cesar jima pa ljudje odrečejo, to najdeta v revni, poderti štalici, kamor so pastirji v neugodnem vremenu svoje čede vganjali. In tukaj je bilo, kjer je Marija svoje nebeško dete porodila, ga v plenice povila in v jasli položila. O prepad ponižanja neomejenega Boga! „prišel je v svojo lastnino, pa njegovi ga niso sprejeli;“ in ta, na cigar migljeje stoje pripravljeni k spolnjenju njegove volje vsi legioni angelov, ta, kterege Poglavarstva z zakritimi obrazi na kolenih molijo in mu trikrat

Sveto po vseh nebeških okrajinah pojó, ta, ki ga nebó in zemlja ne morete obseči, leží v revnih jaslicah! Bog v človeškem mesu! že precej pri rojstvu razpostavljen vsem revam in stiskam Adamovih otrok! Pač vredno, da je vsa ta prigodba skrita pred nehvaležnim svetom. Pervi, ki jim ima razodeta biti, so bili pobožni pastirci, ki so po noči na polji pri svojih čedah čuli. Obdá jih na enkrat prečudna svitloba, zvezde ugasnejo, noč je spremenjena v svitel dan, in v sredi med sebo vidijo nebeškega poslanca. Strah in groza jih obide pri tej čudoviti prikazni, dokler jih angel potolaži, rekoč: „Ne bojte se! zakaj glej, oznanujem vam veliko veselje itd.“ „Danes nam je rojen Zveličar“ o sladke, o vesele besede! Tako so se tedaj spolnile naše preserčne želje, spolnilo, po čemur smo hrepeneči zdihovali! O kolikrat smo po noči, ko smo pri svojih čedah budili, svoje serca k temu povzdigovali, ki nad zvezdami kraljuje, in ga goreče prosili, naj rosé nebesa Pravičnega, ki je pričakovanje narodov. In zdaj je spolnjena našim Očetom dana obljuba. Veselite se, nebesa, veseli se zemlja! Da. res

Od roda do roda je velik Jehova,
Dobrotna in mila je roka Njegova,
Ker nam iz nebeške višave
Pokazal je znamenje sprave!

Tako mislijo pobožni pastirci na angelovo oznanjenje sami pri sebi, kar se nad njimi razlega vesela pesem:

Naj čast bo Gospodu v višavah!
In mir ti, Adamova kri!
Dvica je Mesija rodila,
Peklenska pa kača zgubila
Pravico do sužnjih ljudi.
Mir ti, Adamova kri!

Da, čast in zahvala nar Višemu, ki se je ozerl na človeški peklu zapadli rod! pa tudi mir, blagor in zveličanje vsem, ki to božje dete za svojega Odrešenika spoznajo, in ga, kakor pastirci na kolenih molijo!

Od pastirjev na polju obernimo svoj pogled v štalico k sveti družini. Tu vidimo zraven Njega Jožefa vsega vdanega

v voljo božjo, ki z veselim sercom preišljuje resnico skrivnosti, ki mu je bila poprej po angelu razodeta; vidimo Marijo, kako se z nepopisljivim veseljem na svoje deviško dete ozira, in na tihem moli Vsemogočnega dobrotljivost. Saj če mati nosi svojega dojenca v svojih rokah, če z radostjo pogleduje v njegovo milo, nedolžno oko, če ga sladko poljubuje in k svojemu sercu pritiska; kaj bi ji mogli na svetu pač več dati? koga bi bilo enako njenemu maternemu veselju? Nedolžen otročiček je njeno upanje, njena tolažba, nje raj, njeno vse; vzemi ji ga, vzameš ji nebesa. Koliko veselje je po tem takem še le Marija mogla občutiti v svojem sercu, ker je dete Jezus počivalo v njenem naročji, kterege je Devica spočela in devica rodila, dete, ki je bilo poslano od Očeta, spravo storit z razžaljenim nebom in zemljo, poslano iskat in zveličat, kar je bilo zgubljenega! „O zares srečni dolg Adamov, moram s sv. Avguštinom reči, ki je zaslužil takega in tako velikega Odrešenika imeti!“ Kako bi potlej tudi za slehernega kristjana god njegovega rojstva ne bil dan nar večega veselja? Poglej, Sin božji je zavoljo tebe zapustil sedež svoje večne časti, in je prišel v dolino solz; krono in kraljevo palico je odložil, in podoba hlapca nase vzel; in ta, ki je od vekomaj počival v naročji Očetovem, počiva zdaj kakor ubog, nezmožen otrok v revni štalici, jasli so Njegova zibelka, in terda slama njegovo ležišče. O sladki in miren počitek ti bodi, otrok nebes! ker čaka te grenka ura, ko boš počival še na teršem lesu prekletstva. Veséli se ga zdaj, Marija, ker kmalo bo prišel tudi zate britki trenutek, ko boš s solzami stala pod Njegovim križem. Zdaj ga pozdravljajte in molite pobožni pastirci, ker kmali ga bo divja druhal, kakor izmed človeštva zaverгла in v smert vlekla; zdaj mu pojte angeli čast na višavah, ker kmali vam bo v kozarec vašega veselja kanila kaplja žalosti, ko bo zavoljo britkega keliha terpljenja omagoval na oljski gori, in potreboval vaše pomoči! Tedaj, o dete nebeško, ti bodi nar slajši počitek v milem, maternim naročji!! —

Ali Jezusove želje niso, le v Marijnem naročji počivati, ampak on želi, rojen biti in počivati v sercu slehernega kristjana; saj pravi, „da je Njegovo veselje biti s človeškimi

otroci“; „On hoče v nas ostati, če le mi v Njem ostanemo“, ker nam pravi: „Če me kdo ljubi, tega bo tudi moj Oče ljubil, in midva bova k njemu prišla, in pri njem prebivala“. Kakor je toraj Kristus po telesu hotel rojen biti na svet, tako se hoče na duhovno vižo roditi v naših srcih, in zato, kar je Caheju rekel, tudi nam vsakemu pravi: „Danes hočem v tvoji hiši ostati“. In če se Marija zavolj božjega porodništva blagruje od vseh narodov, če se blagruje štalica v Betlehemu, kjer je le malo dni po svojem rojstvu ostal; če se srečne imenujejo jaslice, kjer je le ene ure ležal, srečna biša v Nazaretu, v kateri je do svojega 30. leta prebival; se sme brez vse primere srečniša imenovati duša, v kateri se Kristus po vredni prejemi njegovega sv. rešnjega telesa in njegove kerví na duhovno vižo rodí. Za tega voljo kliče sv. Avguštin; „O sveta duša, ti si raj veselja; ti poslopje Kristusovo, ti posteljica nebeškega ženina! Da, zares je sveta, ker „Sveti Svetih“ v nji prebiva, je raj veselja, kakoršnega pri posvetnih veselicah zastonj iščeš, je poslopje Kristusovo, v katerem z zakladom svojih gnad stanuje, in je posteljica nebeškega ženina, kjer sladko in veselo počiva.

Da se pa Kristus na duhovno vižo v nas rodí, mora naše serce čisto in neomadežano, ali vsaj osnaženo in očejeno biti. Toraj se uči od svojega Zveličarja precej pri Njegovem rojstvu, kako mora postelja tvojega serca zanj postлана in zrahljana biti, to je: kakošne čednosti moraš imeti, da mu boš vredno stanovališče pripravil.

a) Poglej! Bog je hotel v odrešenje grešnega človeštva, da je njegov Sin z nebes prišel in s svojo kervavo daritevjo na križi odrešenja težavno delo doprinesel. In Sin je bil pripravljen, podvreči se volji svojega Očeta in odpovedati se svojemu veličastvu, ki ga je imel pri Očetu, preden je svét bil, ter pride v križe in stiske Adamovih otrok, in skazuje pokorščino do smerti na križi. Da se tedaj Jezus v tvojem sercu rodí, mora tudi tebi vselej, v žalosti in veselji, božja volja tvoja nar svetejša postava biti. „Oče! ne kakor jaz, ampak kakor ti hočeš, se zgodi“, moraš misliti in izgovarjati, naj te pelja na Tabor, ali na Kalvarijo, prepričan, da te božja

previdnost ravno tako skozi nesreče, kakor skozi sreče vé pripeljati v svojo čast.

b) Zveličarja v Betlehemski štalici vidiš, da je podobo hlapca nase vzел, in nam v vsem razun greha, enak postal. Ne v cesarski dvorani, kjer bi bil z vso častjo sprejet, ampak v poderti pastirski kočii se rodi tisti, ki po besedah preroka hodi po perutih vetrov in jutranje zarje, ki hribe vaga in goré pretehta, ki s sedežev verže kralje, in zlomi, kakor berst, njih kraljeve palice. O globočina! o brezno ponižanja! kateri zmed angelov jo bo izrekel? kdo jo zapopadel! Kako bi se tedaj Jezus v tvojem sercu rodil, dokler napuh v njem kraljuje, se s povišano glavo čez druge povzdiguje, in ne spozna, da je pri vseh svojih prednostih še zmiraj malopriden hlapec, ki ni nič drugega, kakor svojo dolžnost dopolnil.

c) Ozri se še nanj v štalico, in vidil boš spet, da ne cesarska ali kraljeva hči, ampak uboga malo čislana devica je njegova mati. Ne mehke, pernate blazine, ampak terda slama je Njegovo podglavje, ne v žameti in svili, ampak v revnih plenicaх povit leži v jasliah. Po tem takem se bo v tvojem sercu rodil, če ti ni mar za čast in hvalo pred svetom, ne ležeče na zapeljivem posvetnem bogastvu, in če svoje uboštvo poterpežljivo prenašaš.

d) Ako svojega Zveličarja še dalje ogleduješ, vidiš, da nebeška nedolžnost sijе z njegovega obraza. Od sv. Duha je bil spočet, lilija ženskega spola mu je mati, in lilija možkega varh in rednik. Če toraj hočeš, da se še v tvojem sercu rodi, o ne daj prostora v njem nečistemu poželjenju in nesramnemu djanju!

e) In poslednjič se vprašaj: Zakaj je pa Sin božji človek postal? Poglej! ljubezen brez vsega samoprída ga je k temu nagnila, ljubezen do nas ga je primorala k toliki revščini, da nima, kamor bi svojo glavo položil; ljubezen ga žene v terpljenje, žene v sramotno smert na križi, da bi na njem povišan, vse nase potegnil. Po tem takem se bo v tvojem sercu rodil, če ljubiš svojega bližnjega, kakor nas je On vse ljubil, ter mu usmiljenje skazuješ z besedo in djanjem.

S k l e p.

Blagor ti, ako imaš na to vižo svoje serce za duhovno rojstvo Kristusovo pripravljeno! Zato so res v pravem pomenu božični prazniki veseli prazniki, ker se spolnujejo nad tebo besede, da bota Oče in Sin k tebi prišla in v tebi prebivala. Potlej gotovo okušaš sladkost tistega miru, ki so ga nocojšno noč angeli pobožnim pastirjem z veselo pesmijo označevali, in ki ga je Edinorojeni Očeta z nebes prinesel vsem, ki so prave volje. Amen.

Pridiga na sv. Štefana praznik.

(Varujmo se dušne slepote; gov. J. B.)

„Jeruzalem, Jeruzalem! ki moriš preroke, in jih kamnjaš, kateri so k tebi poslani; kolikokrat sem hotel zbrati tvoje otroke, kakor koklja zbira piščeta pod perute, in nisi hotel.“ (Mat. 23, 37, 38.)

V v o d.

Oh kako vesel čas zdaj obhajamo! Jezus Kristus, kralj nebes in zemlje, Sin božji, pravi Bog se je rodil včeraj, da bi rešil nas sužnosti hudičeve, razsvetil nas z lučjo svete zveličanske vere, pokazal pot, ki pelje iz solzne doline v višave veselja, iz ptuje dežele v domačo deželo. Nebeške vrata so na široko odperle in prelepa pesem se razlega: „Čast Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje!“ Vzdignimo se ljubi moji in hitimo v duhu tje kaj na betlehemsko polje počastit in molit milo nebeško dete v naročji maternem, hitimo ga pozdravit in nikar ne bodimo boječi, saj nam ročice svoje naprot moli, kakor bi hotlo reči: „Pridite k meni vsi, kateri ste vtudeni in obloženi in jes vas bom okrepal.“ Hitimo pozdravit ga!

Pa morda mi bote rekli: Prijatelj! počasi, ne bo prostora tamkje ne za nas, ne za tebe, kajti velika derhal pismo-ukov in farizejev je tam — vsaj ti so natanjko vedeli, kdaj da ima priti obljubljeni odrešenik in bogatini in velikaši judov-

skega ljudstva se tam zbirajo in kralj Herod je tamkej, in kraljevi služabniki, in verh teh še vse živo Judov iz vseh krajev! Nič ne dé ljubi moji! hitimo, saj smo dovolj srečni, ako nam je pripuščeno, blizo kralja nebes in zemlje pomuditi se.

Pobožna in sveta misel nas hitro prestavi v revni hlev. Toda o čudo! nikogar ni, da bi molil novorojeno božje dete, ni farizejev, ne pismoučenih, ne bogatinov, ne velikašev, nikogar ni razun priprostih pastirjev. Samo oni so prišli in pozdravili kralja nebes in zemlje, pastirja vseh pastirjev, ki je prišel v dolino solzno, in podobo hlapca na se vzel, le zato, da bi poiskal ovce, ki so se zgubile. O moj Jezus! Ti si v svojo lastnino prišel, in tvoji Te niso spoznali, in so zatisnili svoje oči, da bi Te ne vidili, in zamašili svoje ušesa, da bi Te ne slišali, in da bi ne bilo treba se spokoriti! Zdaj o milostljivi Jezus dobro vemo, zakaj mati katoliška cerkev koj prvi dan po tvojem sv. rojstvu, ojstre besede iz sv. evangelja nam brati velí, ki si jih Ti proti terdovratnim judom v tempeljnu govoril, rekoč: „Jeruzalem, Jeruzalem! ki moriš preroke in jih kamnjaš, kateri so k tebi poslani, kolikokrat sem hotel zbrati tvoje otroke, kakor koklja zbira svoje piščeta pod perute, in nisi hotel!“ Glejte, vaša hiša vam bo pusta puščava. V svojih grehih bote konec vzeli, zavoljo slepote vaše duše.

O strašna nesreča je dušna slepota in terdovratnost, kajti ona je greh zoper sv. Duha, od ktereга Kristus pravi, da ne bo ne v tem ne v prihodnem življenju odpuščen. Zatoraj hočemo danes skupej premišljevati, „kako se nam je obnašati in kaj je začeti, da se dušne slepote po milosti božji obvarujemo“.

Ti pa sv. Štefan, ki si se hrabro vojskoval zoper terdovratnost judovsko, zategadel pa tudi naj prvi krono marterniško dosegel, sprosi nam milost pri Bogu, da se naših serc nikdar ne poprime strašna goba terdovratnosti. Polušajte!

R a z l a g a.

To vem ljubi moji poslušavci, da ste že večkrat slišali, s kolikimi in kakšnimi posebnimi dobrotami in milostmi je Bog judovsko ljudstvo oblagodaryl. Slišali ste, da je Bog po veli-

kih čudežih Abrahamov zarod peljal iz egiptovske sužnosti, da je Izraelce preživil z mano, z nebeškim kruhom v puščavi, da jih je iz sovražnih rok vselej otel, da jim je deželo v last dal, po kateri se je méd in mleko cedilo, in vender niso marali za svojega toliko dobrotljivega Boga. Zato je gospod Bog že govoril po preroku Izaiju: „Poslušajte nebesa vé, in zaslišaj ti zemlja, kajti Gospod je govoril: Sinove sem izredil in na noge spravil, oni pa so mene zavergli. Vol pozna svojega gospodarja, in osel jasli svojega gospoda, Izrael pa mene ne pozna, in moje ljudstvo me ne posluša!

Nar večja in neizrečena milost božja do terdovratnih judov je pa ta bila, da se je med njimi in iz njih rodu rodil Jezus, ki je imenovan Kristus, obljubljeni odrešenik, sam Bog in vsemogočni gospodar celega sveta. In kako jih je On milostljivo, ponižno in dobrotljivo učil, opominjal in svaril! Bolnike njim je ozdravljaj, obsedenim zdravje in mir zopet delil, lačne je čudopolno nasitoval, mertve v življenje obujal, slepim je dajal da so vidili, gluhim, da so slišali, mutastim da so govorili, vse je prav storil po volji svojega Očeta, ki je v nebesih in v prid svojega ljudstva! Judje pa so šli in ga zvezali, zasramovali in zapluvali. So šli in so ga s ternjem kronali in na križ pribili in ga ranili, da od podplatov do glave ni bilo zdravja na njem!

Ljubi moji! ako premislite vse te dobrote, ktere je neskončno milostljivi Bog izraelskemu ljudstvu skazal, premislite pa tudi terdovratnost tega ljudstva in njegovo divjanje zoper naredbe božje; vem, da vas sveta jeza prime, in da takole sami pri sebi besedujete: Ravno prav se godí judom, prav je, da je njih kraljestvo razderto, njih sveto mesto razdjano, prav je, da so po vsem svetu raztreseni in od vseh zasramovani in preganjani, prav je da so jih toliko tavžent in tavžent pomorili in v sužnost poprodali. To je vse prav in neskončna pravica božja se tukaj prav očitno razodeva! In spolnuje ven in ven se strašno Kristusovo prerokovanje: Glejte vaša hiša vam bo pusta puščava!

Vidiš prijatelj, jez tudi pravim, da je prav, in ponižno molim nezapopadljive sklepe božje, vender pa te opomnim, da moli za uboge jude, ki še vedno sedijo v smertni senci, za

samega sebe se pa boj, da ne boš judom podoben. Zakaj v veliki nevarnosti sva ti in jaz, judom enaka postati. Poslušaj, kaj storiti, da taki nevarnosti odideva. Mi smo veliko gnad in pripomočkov, zveličati se, od Boga prijeli; ravno toliko, kolikor judje, ali pa še več. Kako smo jih obračali, ali na dobro, ali na slabo, ali smo jih zanemarjali, ali clo zakopavali. Prašajmo se o tej reči, spreglejmo svoje dušno življenje, kakošno da je?

Veliko let je že preteklo, kar sem prvo gnado od Boga zadobil. Pri sv. kerstu me je trojedini Bog poklical v pravo edino zveličavno sv. cerkev. Brez mojega zasluženja me je razsvetlil z lučjo prave vere. Izmed toliko jezero in jezero ljudi, ki v temi in grozi nevere tičijo, je mene milostljivo poklical, me deda nebeškega kraljestva postavil; ali sem se trudil, za to gnado Bogu hvalo dajati in z njeno močjo stopati po poti brumnega življenja? O gospod prizanesi mi, nisem se trudil ne, ampak belo oblačilo nedolžnosti sem oskrupil v blatu pregreh, in sem ga raztergal v moji prevzetnosti! Gospod, prizanesi mi! zakaj vidim, da sem judom zlo podoben, ktere ti tako ojstro kaznuješ!

Zdrave ude mi je Bog dal, ali sem jih v božjo čast obračal? Dobre starejše mi je dal, ki so me lepo v sv. veri poučevali, ali sem jih častil kot namestnike božje? Skerbnega dušnega pastirja, Jezusovega namestnika mi je poslal, ali ga poslušam in ubogam? Gospod prizanesi mi, zakaj spoznam, da sem judom zlo podoben, ktere ti tako ojstro kaznuješ!

V hiši bogaboječi mi je službo odločil, in v tak kraj me je Bog postavil, v katerem vidim mnogo naj lepših izgledov, priložnost imam pogostoma sv. mašo služiti in hoditi k angelški mizi, toda kako mlačno se vseh teh pripomočkov poslužujem! Gospod prizanesi mi, zakaj spoznam, da sem zlo, zlo judom podoben, ktere ti tako ojstro kaznuješ! Zares celo moje življenje je dolga, dolga versta prejetih gnad in dobrot, in pripomočkov zveličati se, vse moje djanje in nehanje pa ni drugega, kot velika sterma gora nehvaležnosti! In sv. pismo pravi: „Kteremu je več dano, od tega se bo tudi več tirjalo“. O koliko jih je v nebesih, ki so manj pripomočkov in priložnost imeli memo mene in so se posvetili. Kakšno je pa

moje življenje bilo in kakošno je še zdaj? Res je vnebovpijočih grehov ne doprinašam, toda mlačen kristjan sem, in ošaben, in nečimern, in nič si kaj naprej ne pridem v čednostih in v vdanosti v božjo voljo. Lepi izgledi, ki jih vidim, resnobne opominovanja, ki jih slišim, mi niso mar. Pri meni je vse nekakošno zastoj. Ali ni moja duša suho drevo v vinogradu gospodovem! Znabiti, da tudi mene že zadenejo strašne besede Kristusove: „Jeruzalem, Jeruzalem! ki moriš preroke in jih kamnjaš, kateri so k tebi poslani, kolikokrat sem hotel zbrati tvoje otroke, kakor koklja svoje piščeta zbira pod perute, in nisi hotel“. Glejte hiša vaša vam bo pusta puščava.

Ali imam le eno samo pravo čednost na sebi? ali je moje serce polno ljubezni do Boga in do bližnjega? ali se bojim greha, ali bežim pred grehom, kakor bi bežal pred ostudno strupeno kačo? ali imam resnično željo vsaj, kolikor mi je mogoče, keršansko popolnamost doseči? ali sem se že ktereга greha odvadil, ali ne? ali spolnujem dolžnosti mojega stana rad in na tanko? In naposled kaj me čaka, če vseh darov nebeških, ki jih tako pogostoma dobivam, ne čislam, ali jih clo prederzno zametujem? Vera moja me uči, da brez gnade božje nobeden ne more zveličan biti. Znabiti, da je že Bog po svoji pravici sklenil, gnado, ktero jes zametujem, mi vzeti in drugemu dati, kakor piše sv. Janez v skrivnem razodenju: „Spomni se tedaj, od kod si padel, in delaj pokoro, in opravljaj perve (dobre) dela, ako pa ne, ti bom prišel, in premaknil tvoj svečnik z njegovega mesta, ako ne boš pokore storil“. Znabiti, da je sekira že nastavljena na drevo mojega življenja, znabiti, da imam vsak trenutek zaslišati strašno besedo božjo: „Posekajte drevo, v dobro sem ga vsadil zemljo in skerbno mu prilival, mladike divje sem mu porezal in s sončnimi žarki ga ogreval, pa ni prineslo dobrega sadú. Posekajte ga, da dobi drugo rodovitno drevo prostora!“

S k l e p.

Tako uprašanje, in take in enake misli so za slehernega človeka grozno koristne, ja skoraj bi rekel, neobhodno potrebne, zakaj one storé, da človek ne živi tje v en dan, kakor

živinče, katero pameti nima, one storé, da človek svojo revščino spozna, in ponižen postane, one mu sveti strah pred pravico božjo naklonijo, one mu ven in ven pred oči stavijo, kako oostro Bog tirja odgovor od prejetih gnad, ga vedno spominjajo besed Kristusovih: „Gorje tebi Korocajnu, gorjé tebi Betzajda, zakaj ako bi se bili v Tiru in Sidonu godili čudeži, kateri so se pri vas godili, bi se bili zdavnej v ojestrem oblačilu in v pepelu pokorili. Pa vam tudi povem: „Tiru in Sidonu bo ložej sodni dan, kakor vam“! Gorje nam mlačnim kristjanom, gorjé nam! če gnade, katere nam milostljivi Bog vedno delá, vedno zametujemo in zaničujemo! Na dan sodbe se bo ložej godilo nevernikom in ajdom, ki prave vere niso imeli. Oni bodo ustali tistega dné zoper nas, zakaj oni so bili hlapci, kateri za voljo svojega gospoda niso vedeli, tedaj tudi niso bili v stanu, spolnovati je.

Tomaz Kempčan pravi: „Kamorkoli greš ali bežiš, in kjerkoli si, ondi je tudi tvoja misel pri tebi. Hudobna misel da žalost, dobra misel da veselje“. Dobra misel pa je, ljubi moji, misliti in vprašati se, ali smo božjih gnad prav in v naš prid se posluževali ali ne. Ta misel je močni jez zoper terdovratnost serca, pred katero nas Bog obvaruj, ta misel nam donaša obilo veselja, nas pripelje v sv. nebesa, kjer je vedno veselje. Ta misel nas napeljuje, Boga čez vse ljubiti, ker je tudi on le zavoljo nas človek postal, in podobo hlapca na se vzel in terpel in umerl. Amen.

Pridiga za nedeljo pred novim letom.

(Čemu je terpljenje; gov. M. T.)

„In tvojo lastno dušo bo meč presunil“. (Luk. 2, 35.)

V v o d.

„Srečne očé, ki vidijo, kar vi vidite! ker vam povem: Veliko prerokov in kraljev je želelo viditi, kar vi vidite, pa niso vidili“ (Luk. 10). Tako srečne je pri neki priložnosti Kristus imenoval svoje učence. Tako srecen je bil pa tudi

častitljivi starček Simeon, kteremu je bil sv. Duh razodel, da ne bo poprej umerl, dokler da ne vidi Gospodovega mazi-ljenca. Po napeljevanji sv. Duha gré ravno tisti čas v tem-pelj, ko Jožef in Marija Jezusa k darovanju prineseta. Spoznavši ga, ga vzame v svoje naročje, in vidivši spolnjene vse svoje želje, poln nebeškega mira v svojem zveličanji reče: „Zdaj, o Gospod! spusti svojega hlapca po svoji besedi v miru, ker moje oči so vidile tvoje zveličanje, katero si pripravil pred obličjem vseh ljudstev, luč v razsvitljenje ne-vernikov in čast Izraelovega rodú“. Potem blagoslovlja še Njegovo mater in ji reče: „Ta je postavljen v padeč in v ustajenje mnogih v Izraelu in v znamenje, kteremu se bo zoper govorilo, in tvojo lastno dušo bo meč presunil“. — Nič preveč se nam ne more zdeti, če vidimo v potu obraza svoje perve starše terdo zemljo obdelovati, ker sta božjo zapoved prelomila; nič preveč se nam ne more zdeti, če vidimo Abelna v njegovi nedolžnosti pobitega ležati v kervi; vidimo Noeta zasramovanega od lastnih sinov, vidimo Abra-hama, skušanega v zvestobi; vidimo kaznjeno Mojzesovo sum-ljivost, da mora v puščavi umreti in ne sme viditi obljubljenе dežele; nič preveč se nam ne more zdeti, če vidimo preroke, aposteljne in druge svetnike preganjanju in terpljenju podver-žene, zakaj vsi so bili pod natorno postavo izvirnega greha in v grehah spočeti. Da pa mora tudi Marijno nar čistejše in nar svetejše serce prebodeno biti, ki ne le nobenega lastnega, ampak že celo izvirnega greha na sebi ni imela, to morajo vender čudni biti sklepi božje previdnosti in neizvedljive njene pota. Toda ne le pri Mariji, ampak tudi sami nad sebo se dostikrat čudimo in samí sebe poprašujemo: Zakaj sem ven-der jez tako nesrečen, zakaj me vender Bog s tolikimi križi in težavami obiskuje? — Poglej! to dela Bog iz dobrih, če prav tebi neznanih namenov. Da se boš pa božjo šibo polju-bovati učil, ti bom jez danes „nektere tih namenov, iz kterih ti Bog terpljenje pošilja, razjasnil“. Le vsi poslušajte.

Razlaga.

Res je sicer, da mi s svojo plitvo pametjo božjih sklepov in Njegove modrosti pregledati ne moremo, zakaj nam vender toliko križev pošilja. Toliko pa vender vidimo in smo prepričani, da nam jih pošilja iz svetih namenov, in v naš prid in sicer :

1. zato, da nas križi od sveta in njegovega veselja ločijo in nas morajo, iskati druge, boljše dežele. Zemlja, na kateri prebivamo, ni naše stanovitno prebivanje, ampak je le kraj, v katerem se za drugo, boljše stanovanje pripravljamo. Po besedah aposteljuna nimamo tu obstoječega mesta, ampak prihodnjega iščemo. Ko bi nam toraj na svetu vse po volji šlo, bi se nihče svoje prave dežele ne spomnil in si ne želel vanjo priti. Kakor pri prijatlih in v veselji na domače zadeve radi pozabimo in nam vselej le prehitro čas pride, ko se imamo od njih ločiti; ravno tako bi si vsak mislil: Saj se mi tukaj dobro godí, pokaj si bom boljšega, prihodnjega želel, kar ni v moji oblasti? Kako modro je toraj, da je Bog posvetno veselje s pelinom in žolcem težav namešal, da nimamo medú tega svetá za nar večo sladkost, in da nas križi budé, po drugem in čistejšem, po angelskem veselji hrepeneti. Toraj pravi sv. Avguštin: „Zato je sedanje življenje s terpljenjem in z britkostmi namešano, da iščemo drugega življenja, kjer britkosti nobene ne bo; zakaj, če se že tako radi v svét zamislimo, dasiravno je poln križev in težav, kaj bi še neki bilo, ko bi nam Bog posvetnega veselja z britkostmi ogrenil ne bil!“ O nesrečni, človeški zarod! pravi na dalje, kako grenek je svet, in ti ga vender le ljubiš; kako bi ga še ljubil, ko bi sladek bil! Poln je zmed in zmotnjav, neviht in viharjev, in ga vender le ljubiš; kaj bi se še le zgodilo, ko bi raven, pokojen in gladek bil; kako poželjivo bi njegove rožice tergal, ker še od ternja svojih rok odtergati ne moreš!“ Le od posvetne ljubezni smo tedaj oslepljeni, da imamo rajši ptujščino, kakor domačijo, rajši minljivo, kakor večno, rajši stvari, kakor stvarnika, da je Bog tako rekoč prisiljen, nam križe pošiljati, da zemlje nebesom spred ne stavimo.

2. Nam božja previdnost križe pošilja, da ž njimi človeka iz pregrešnega spanja budí. Dokler je kralj David v časni sreči brez križev živel, je sladko spal v svoji pregrehi. Ko je pa nesreča nad njegovo hišo prišla, ko je namreč njegov sin, ki ga je od Betzabeje dobil, precej po rojstvu umerl; njegova hči Tamar od svojega brata Amnona zapeljana bila, in ta njegov sin Amnon od brata Absolona pri mizi umorjen bil, in je David sam pred njim bežati moral; z eno besedo: v križih je David sam v sé šel in k Bogu zdihoval, rekoč: „O Gospod! dobro je zame, ker si me ponižal, da se učim tvoje pravičnosti“. Dokler je zgubljeni sin prijatlov, dobre volje in premoženja zadosti imel, mu ni bilo v mislih, da je očeta toliko razžalil; v pomanjkanji, v revščini in v sili se je še le spomnil svoje nehvaležnosti. — Ravno tako Bog še dandanašnji s križi grešnikom dušne oči odpira. Le povej nam, kdaj si bolj svojo slepoto, nečimernost in razujzdanost spoznal, kakor takrat, kader te je Bog na bolniško posteljo položil in te z hudo boleznijo obiskal? Kdaj si bolj spregledala in bolj goreče moliti začela? ali ne takrat, ko si bila v potrebah, stiskah in zadergah? Vidite — tako sila človeka moliti učí, tako ga budí iz pregrešnega, dušnega spanja.

3. Zato, da grešnike že na tem svetu pokorí in kaznuje. Oh! kdo ne vé, koliko preklinovavcov, pijancev, nečistnikov in prešestnikov, koliko krivičnikov in drugih grešnikov pač živi na svetu! Kaj tedaj vsak tak zasluži, ker je božjo zapoved prelomil in smertno grešil? Vsak otrok pri 7 letih nam bo odgovoril, da, kdor ne sluša, je tepenja vreden. Ravno zato Bog že dostikrat na tem svetu greh s slabimi nasledki kaznuje. Taki so: Pekoča vest, bolezní, ječa ali neskerbnim starišem malopridni, nepokorni otroci. Ali se smé tedaj grešnik nad svojimi križi pritožiti, ker ga Bog po svoji milosti še na tem svetu kaznuje, da bi mu oči odperl in ga k pokori nagnil; mu pa potlej na unem svetu in v večnosti prizanesel? Toraj pravi apostel: „Kader smo sojeni (to je kaznjeni), smo od Gospoda svarjeni, da s svetom vred pogubljeni ne bomo“. Da! terpljenje nas čisti, kakor se čisti ruda v plavžu in zlato v razbeljeni peči.

4. Da nas ž njimi greha varuje. V velikih dobrotah se človek kmalo prevzame in na Boga pozabi; terpljenje pa nas pred tem pozabljenjem zavaruje. Dokler je David revni pastirček ovčice svojega očeta pasel, in potem, ko se je od kralja Savla preganjan pred njim po puščavi skrival, je svojega Boga ljubil in mu zvesto služil. Na kraljevi sedež povzdignjen in z veseljem obdan je kmalo nanj pozabil in je prešestnik in ubijavec postal. Zakaj (postavim) je tudi tebe vsemogočni v tako revščino pripustil priti, da nimaš drugega, razun tega, kar si terdo in s kervavimi žulji prislužil? Zato, da bi te bogastvo ne motilo in ne pogubilo, ker je bogatim po Jezusovih besedah v nebeško kraljestvo priti, če ne nemogoče, vender silno težavno. Zakaj vam je, prežaljeni starši, Bog vaše ljube otroke že v mladih letih od tod k sebi vzel? Zato, ker bi utegnili s svojo nespametno ljubeznijo do njih samí sebe ž njimi vred pogubiti; zato, ker bi vam bili morebiti v starosti lasé belili in vas prezgodaj pod zemljo spravili. Zakaj je Bog tega ali unega mladenca, to ali uno deklico, ki bi bila še oba tako rada živela, v njih življenja nar zaljšem cvetu s tega svetá poklical? Zato da bi zapeljana in na večno pogubljena ne bila. Zakaj dobrotljivi Bog Tebe s skušnjavami in notranjimi britkostmi napolnuje! Zato, da se ne prevzameš in preveč v sé ne zaupaš, in da se tvoja čednost v slabosti poterdi. Tako vse britkosti in še časna smert v zveličanje služijo, ker nas greha varujejo in so zgolj dobrota milostnega Očeta nebeškega.

5. Da se pravičnost pobožnih poskuša in poterjuje. Človek še sam ne vé, koliko prenesti in poterpeti zamore: če ga skušnjava ne izučí. Marsikteri si misli, da ga nobena stvar podreti, mu nič škodovati, ga nič premagati ni v stanu. Misli si, ko bi bil prav v sili in potrebi, jez bi se ne hotel pritožiti; ko bi bil bolen, bi ne godernjal; ko bi bil bogat, bi ne imel nobenih skušnjav, zapravljati ali preveč stiskati; ko bi zapeljevanje še tako močno bilo, mene bi nihče v greh ne pregovoril. Tako govoriti je pač lahko, toda v djanji spolnovati, je ob času skušnjave težko. Da je tedaj zares tvoja volja terdna in stanovitna, se mora očitno pokazati in razodeti, kakor se je razodela Suzanina, kakor se

je pokazala Jožefova čistost, Jobova poterpežljivost na gnojnem kupu, Tobijeva zadovoljnost v siromaštvu, stanovitnost sv. Lavrencija na razbeljenem ražnu. Sv. Bernard pravi: „Kakor se zvezde le po noči svetijo in so skrite po dnevu, ravno tako se svetost le v nesreči kaže, ktere v sreči viditi ni. To je naš pravi prijatelj, ki nas tudi v nesreči ne zapusti; ta je pravi prijatelj božji, kdor mu tudi v nesreči zvest ostane.

6. Da ž njimi nebeško krono zaslužimo. Nebeška krona je plačilo za naš trud. Kakor se pa že na tem svetu plačilo le tistim daje, ki trud in vročino dne prenašajo; tako nebesa le tim stojé odperte, ki si jih zaslužijo, in ni ga svetnika, kterega bi Bog ne bil po ojestrem potu terpljenja v kraj zveličanja peljal. Še Jezusova nar nedolžniša mati Marija je morala po ternjevem potu, po potu križev in težav za svojim Sinom hoditi. Zares, bogaboječi kristjanje se križev nikoli niso bali, ker so vedeli, da si ž njimi večno plačilo služijo. Sv. Terezija je rekla, da ima križe tako rada, da bi jih z vsemi zakladi zamenjati ne hotla. Sv. Francisek Serafinski je imenoval boleznj svoje sestre, in pobožni menih, Henrik Suzon, jih imenoval nar večé dobrote božje. Rekel je: „Ko bi tudi mi 100 let po nagih kolenih Boga križev prosili, vender nismo vredni, le enega samega prejeti“.

S k l e p.

Pa, naj nam Bog te ali une križe, iz tega ali unega namena pošilja, poljubimo vselej roko božjo, ktera nas tepe in vdajmo se popolnoma v njegovo voljo. Naj še tako težek križ na tebi sloni, misli si: Božja roka me je zadela, ona me iz svetih, če prav meni neznanih namenov tepe. Ti sicer smeš svojó nesrečo svojim prijatlom tožiti, da bi ti iz nadloge pomagali; tudi smeš Boga prositi, da bi Ti križ preložil, pa, če moliš: „Oce, odvzemi mi kelih terpljenja“, móli še s tim pristavkom: „Vender ne moja, ampak tvoja volja naj se zgodi!“ In ako bo tvoja volja z božjo sklenjena, se bo tudi tvoja nesreča v srečo spreobernila, in naj ti potlej celi svet

križe naklada, z aposteljnomo lahko porečeš: „Če je Bog z nami, kdo bo zoper nas?“ Le ž njim se tolaži: „Poterpi, moja duša, poterpi, tvoja sedanja nadloga, ki je kratka in majhna, ti tam v visokosti večno, čez vse veliko veličastvo pripravlja“. Amen.

Pridiga za novo leto.

(Čas; gov. J. Šk.)

„Moj sin! čas dobro obračaj“. Sir. 4, 23.

V v o d.

1866
1872

Osem dni je preteklo, kar smo obhajali veseli sveti večer; še le osem dni je minulo od Jezusovega rojstva do njegovega obrezovanja, pri katerem mu je bilo ime Jezus dano; pa koliko lepega, koliko dobrega in zasluženja polnega vidimo že v teh kratkih dneh nad božjim detetom Jezusom. Kolike lepe izglede nam že Jezus pri svojem rojstvu daje! njegovo učlovečenje nas uči ponižnosti; njegovo rojstvo nas uči zaničevati časno blago; njegove borne jasli, delati pokoro in tretji meso; njegovo obrezovanje, pokornim biti in spolnovati božje zapovedi. O še tako mlad in že toliko lepe čednosti na njem vidimo! Nam pa, ljubeznivi! je že več let preteklo, odkar smo rojeni bili, pa kako malo dobrega, kako malo za večnost zasluživnega najdemo nad nami! Le poprašajmo danes svojo vest, ali nam ne očita, da smo 10, 20, 30, 40, 50 let večidel slabšo obračali? Glejte, že spet je eno leto našega življenja minulo, in kdo vé, ali ga homo enkrat k svoji tolažbi v bukvah življenja, ali k svoji grozi v bukvah smerti zapisanega našli? „Pred teboj, o Gospod! tudi mi danes s prerokom Izaijem zdihujemo, „hočemo vse leta v britkosti svoje duše premišljevati“. Veliko zasluživnega bi si bili lahko v pretečenih letih za nebesa nabrali; pa le malo, malo sadú zamoremo pokazati in to zakaj? Zato, ker nismo pomislili velike cene časa, ki je toliko vreden, kakor cela večnost; ker, kakor kdo čas ali dobro, ali slabo obrača, bo tudi ve-

selo ali slabo večnost imel. Bog nam je dal spet novo leto doživeti in nas še zmiraj s svojo gnado podpira in da bi ta čas, kterega nam je še odločil, v svoj prid obračali, nas On sam po ustih modrega Siraha opominja rekoč: „Moj sin! čas dobro obračaj!“ Moj namen je, vam danes govoriti od časa, povedal vam bom:

1. Kako neskončno veliko vreden da je čas.

2. Njegova zguba nam prinese toliko škodo, da se ne da več popraviti.

3. Da bo Bog ojster odgovor tirjal od nas, kako smo čas obračali.

O novorojeni Zveličar, kterega danes z nar slajšim imenom Jezus, pozdravljamo, daj nam gnado, da bomo spoznali, koliko da je čas vreden, in ga v svojo dušno srečo obračali! V tvojem presvetem imenu, o Jezus! hočem danes govoriti! ti vodi moje besede, in jezik moj naj tvojo slavo oznanuje!

R a z l a g a.

1. Čas je veliko vreden. — Čas, kakor vse, kar imamo od Boga, je velik dar božji. Kakor je Bog ustvaril solnce, mesec in zvezde, tako tudi čas. „Tvoj, o Gospod! govori David, je dan, tvoja je noč; ti si ustvaril jutrajno zarjo in solnce“. Ker nam je pa Bog čas dal, da bi ga dobro obračali; namreč, da bi enkrat svoj cilj in konec, to je večno zveličanje dosegli, kdo torej ne bi spoznal časa velike vrednosti? Zakaj toliko dnar cenimo? Zató, mi bote odgovorili, ker si za dnar, česar želimo in potrebujemo, lahko kupimo. Koliko več, kakor dnar, moramo čas ceniti, s kterim si, tako rekoč, lahko nebesa kupimo, ktere so več vredne, kakor vsi pozemeljski zakladi in lepote; čas je torej neizrečeno veliko vreden. Vi veste, kaj sv. Pavl od nebeške lepote govori, da: „Okó ni vidilo, uhó ni slišalo, in v serce človekovo ni prišlo, kar je Bog pripravil tem, kteri ga ljubijo“. Kako si pa lahko to nebeško veselje pridobimo? Nikakor drugači ne, kakor da čas dobro obračamo. Glejte veliko vrednost časa! ja prav ima sv. Bernard, ki terdi, „da ni reči, ki bi toliko vredna bila, kakor je čas“. Kako drag da je čas,

spoznal
 je okusil že neverni rimski cesar Tit, ki je, kadar se je zvečer spomnil, da danes ni nič dobrega storil, žalostno zdihnil: „Prijatli! dan sem zgubil“. Vidite, tako je že nevernik čas visoko obrajal, kako pa mi, ki smo kristjani, z časom ravnamo? Ravno kakor z zdravjem, dokler smo zdravi, ne spoznamo zdravja velike dobrote; ravno tako časa ne vemo prav ceniti, dokler ga še imamo. Svetniki v nebesih in pogubljeni v peklu nimajo časa več, oni tedaj zdaj spoznavajo, koliko vreden je zlati čas. Poprašajmo svetnike in kaj nam odgovoré? „Poglejte! nam oni kličejo, pogledjte našo čast, naše veselje, našo čisto in gorečo ljubezen do Boga; pa pri vsem tem si ne moremo svojega plačila še bolj povišati, ker nimamo več časa; ako bi si še kaj želeli, bi si želeli časa, da bi še večé zasluženje za nebesa si nabrali; o ljubi bratci in sestrice naše na zemlji, dobro obračajte čas, ako želite v nebesih se enkrat z nami vred veseliti“. Kaj nam pravijo pogubljeni? „Gorjé nam, oni upijejo v peklenskem ognji, gorjé nam, naj bi tudi naše solze tekle kakor dereče reke, naj še tako zdihujemo, svoje grehe preklinjamo; za nas ni usmiljenja, ker čas je potekel, kterega bi bili imeli obračati v zveličanje svojih duš. Zdaj spoznamo, kako drag je čas, kterega smo nespametno zapravili; o da bi se vsaj za eno uro čas povernil, da bi seréno grevengo obudili, pokoro storili, bi celó peklenški ogenj pogasili in nebesa si kupili; zdaj vidimo, da je ena ura toliko vredna, kakor cela večnost. Gorjé nam, ki smo toliko tavžent in tavžent ur zapravili!“ — Ali nas ta glas ne bo zdramil? nehvaležen torej in nespameten si clovek, ki zlatega časa ne znaš ceniti in ga v svoj veliki dobiček obračati. Ako postavim, siromaku košček kruha podaš, želiš, da bi tvoj dar z hvaležnim sercom prejel; če pa ti siromak tvoj košček kruha v blato verže in ga poteptá; ali te ne bo tako obnašanje razžalilo? Gotovo in po vsi pravici mu porečeš: „Ti si velik hudobnež, ki moj dar tako oskrunuješ“. — Tudi čas, ljubi moj! je božji dar, kterega ti je Bog iz golj ljubezni in usmiljenja dal, je gotovo še večí dar kakor košček kruha, in ako tega daru zadosti ceniti nočeš, ali nisi še večí hudobnež in nehvaležnik, kakor oni siromak? Ja ti zaničuješ in z nogami teptaš nar večí zaklad, zakaj čas je

podoben potoku, ki se strašno hitro po pisanih travnikih vije, iz njegovega dna pa se dragoceni biseri lesketajo. Kaj ne nespameten bi bil tisti, ki bi k temu potoku prišel, in iz njega le malo vredne kamne pobiral, drage bisere pa bi ležati pustil? Tako, ja še bolj nespameten si ti, ako se za čas, ki še hitreje kakor potok teče in se nikdar več ne poverne, le malo zмениš; le veselic in časnega blaga iščeš, bisere pak, to je, čednosti in dobre dela ležati pustiš. Poslušaj, kaj sv. Bazili govori od ljudi, ki ne spoznajo, da je čas vreden veliko. „Kamne pobirajo, bisere pa ležati pustijo“. O zatoraj cenimo čas, dokler ga še imamo! Ena ura, ja en trenutek je toliko vreden, kakor cela večnost, kakor nebesa, ker v enem trenutku si lahko nebesa pridobimo, pa tudi v enem trenutku jih lahko spet zgubimo.

2. Kdor pa čas zgubi, si toliko škode nakoplje, da je ne more popraviti. „Ni je večje zgube, kakor zgubiti čas“, govori sv. Bonaventura; in to je gola resnica. Le poglejmo a) pretekli čas, ali ga zamoremo nazaj poklicati? b) poglejmo sedajni čas, mar ga moremo deržati, da bi nam tako hitro ne zginul? poglejmo c) prihodni čas, ga imamo že v svojih rokah?

a) Preteklega časa ne moremo nazaj poklicati, kar smo storili, ne moremo nestorjeno storiti. Zgubljeno blago večkrat zopet najdemo, ukradena stvar se lahko spet poverne, čast, katero so nam hudobni ljudje odvzeli, mnogokrat spet zadobimo. Veliko škodo naredi toča, povodenj, ogenj itd., pa vender se ta škoda še poravnati dá; nar večja zguba je zgubiti življenje, pa še celo življenje se je mertvemu po kakšnem čudežu večkrat spet povernilo, kakor imamo dosti zgledov nad Kristusom, da je več mertvih k življenju obudil; zgubljenega časa pa ti ne more nobena reč, nobeden čudež poverniti. Star in resničen je torej pregovor, ki pravi: da „nedolžnost zgubljena in ura zamujena, ne pride nobena“. Pa bi znal kdo reči: „Ali ne morem spet poravnati, kar sem zgubil, če pomnožim svojo pobožnost, in ako sedajni in prihodni čas bolje obračam?“ Kar zadene sedajni in prihodni čas, bote kmalo slišali. Kar pa ugovor zadene: „Saj lahko popravim, kar sem zamudil, saj je še čas“; se jih je že tavžent in tavžent s tem izgo-

varjalo; pa reveži so poboljšati življenje odlašali od dneva do dneva, od leta do leta in tako dolgo, da je prišla nemila smert in njih duša je šla pred ojstrega sodnika. Pa naj se tudi zdaj poboljšati začneš, vender več ne storiš, kakor je tvoja dolžnost, kje pa ostane, kar si v 20, 30, 40 letih dobrega zamudil? koliko si zlatega časa v mladosti neumno potratil, toliko je zgubljenega za te.

b) Ne smem tajiti, da si vsaj sedajni čas še v dobro obrniti zamoremo, pa tudi ta hitro zbeži in njegova zguba bi bila neizmerna. Oh, kako hitro tečejo ure in dnevi, med tem, ko vam tukaj govorim, zbeži trenutek za trenutkom, ki se ne verne več. In vender je ta trenutek še naš; prihodni že ni naš, ker ne vemo, ali ga bomo še dočakali ali ne. Kolika zguba, ako ga uiti pustimo! Tako potekajo ure našega življenja. „Človek, od žene rojen, govori brumni Job, živi malo dni, in je poln rev. Kakor roža pricveti in obleti, beži kakor senca in ne ustane“. In prerok David zdihuje: „Kakor senca gre človek memo; potegne kak vetrič in ukončan je, in mesto njegovo ne pozna se več“. Mar temu ni taka? Koliko jih je še lani veselo novo leto obhajalo in letos že jih pokriva hladna zemlja. Bili so zdravi in čversti, bili so veseli in dobre volje, pa Gospod jih je poklical, da prejmejo, kar so zaslužili. O nespameti, da je ni več, ako sedajnega časa dobro ne obračamo.

c) Morebiti se pa zanašamo na prihodni čas? Ali tega še nimamo v svoji oblasti. Med tem, ko se zanašamo, nam on zgine; kadar ga potrebujemo, ga ne najdemo več. Bogatinec, od kterega sv. evangelje govori, je mislil še mnogo let živeti, pa Gospod mu njegovo smert naznani rekoč: „Ti neumnež! še to noč bo tvoja duša od tebe vzeta“. Morebiti se tudi ti zanašaš, kakor oni bogatinec, odlašáš poboljšanje na stare dni? pa, ko bi trenil, pride bolezen in smert ti pred oči stopi, tukaj se še le učiš, kako drag je čas; tu boš zdihoval: „Ako mi Bog spet zdravje da in me še živeti pusti, bom ves drugačen, bom čas dobro obračal, rad molil, pogosto svete zakramente prejemal in se greha in grešnih priložnost skerbno ogibal; ali tudi nad teboj bodo zagromele strašne besede: „Za tebe ni več časa. Še to noč bom tvojo dušo od tebe tirjal“. Čas ti je potekel, ko bi ga nar bolj potre-

boval, izprašati svojo vest, grehov se spovedati, krivično blago poverniti; že ti smert za žilo šlata, še en trenutek, še en zdihlej, in večnosti vrata se ti odpró. Zdaj stopiš pred pravičnega sodnika, kteremu boš moral

3. Ojster odgovor od zamujenega časa dajati. Vi se še spomnite Jezusove prilike od lenega hlapca, ki je zakopal talent, kterega mu je gospod izročil. Kaj pa je storil gospod z lenim hlapcom? „Hudobni in leni hlapec“, mu je serdito rekel, „vedel si, da žanjem, kjer nisem sejal, in pobiram, kjer nisem razsypal; torej bi moral moje denarje dati menjavcem, in kedar bi bil jes prišel, bi bil prejel svoje z obrestjo. Vzemite mu toraj talent in dajte ga unemu, ki ima deset talentov, — nepridnega hlapca pa verzite v unajno temo; tam bo jok in škripanje z zobmi“. Tako ojstra sodba bo vsakega zadela, ki svoj talent, to je: svoj čas slabo obrača. Tožil nas bo čas pred božjo sodbo, kakor že prerok Jeremija zdihuje: „Čas je zoper mene klical“. Ja tožile nas bodo jutrajne ure, ktere smo zaspali, na molitve pa malo ali clo nič porajtali. Tožile nas bodo večerne in ponočne ure, ktere smo v grešne pota obračali in jih pri pijači, plesu in igranju zapravljali. Tožile nas bodo leta mladosti, ktere smo tako nespačetno potratili in tožile nas bodo leta starosti. „Kako bom obstal, je že sv. Bonaventura zdihoval, s kakšnim obrazom bom v oni veliki in strašni preiskavi pred tebe stopil, kadar mi boš zapovedal, vse svoje dneve izšteti in sad pokazati“. Ako že tak svet mož, kakor je bil sv. Bonaventura, ki je tako dobro čas obračal in si veliko zasluženja za nebesa nabral, trepeče in se boji, kako bo odgovor dajal, o kako bolj se je treba nam bati, ki smo v tolikih grehah čas potratili in ta velik dar božji zapravili! Pa žalibog! najdejo se nekteri, ki, kader čas v hudo obernejo, se še hvalijo: „O kako veselo mi je ta dan prešel“, govori ta mladeneč, govori ta deklica; „kakšne židane volje smo bili danes v kerčmi, celi dan smo pili in plesali“. Ja, ja, dan vam je veselo minul; pa vaš angelc varh se je jokal in peklenšek se vam je v pest smejal. „O kako srečna je bila ta noč za me, govori igravec; do zadnjega belica sem jih oskubil“. Ja, ja, ta noč je bila srečna za te; pa pekel je nar več dobil. „Pa saj le

za kratek čas to delam“; se spet drugi oglasi; „saj od samega dolgega časa ne vem, kaj bi delal“; o ali je to govor za kristjana? „Kako, govori sv. Bernard, ti zamoreš v tej uri se spokoriti, ti zamoreš v tej uri gnado zadobiti, ti zamoreš v tej uri nebesa si zaslužiti, kako vender moreš reči, da ne veš, kako bi se dolgega časa znebil?“ O da bi vam moje besede danes do serca segle, da bi prav premislili, koliko veliko ceno ima čas, da se njegova zguba ne da več poravnati in da bote ojster odgovor za prejeti čas dajali: zatorej globoko naj si vsak danes v serce vsadi besede, ktere sv. Duh po modrem Sirahu govori: „Moj sin! čas dobro obračaj“.

S k l e p.

Ko je Lutrova krivovera tudi na Angleškem se vkoreninila in jih na tavžente večno nesrečne storila, je bil bogaboječi Mor eden izmed prvih, ki se je krivoveri junaško ustavljal in sveti kat. veri stanoviten ostal; zatoraj je bil tudi v ječo veržen in k smerti obsojen. Ko to sliši, je njegova žena z otroci k njemu hitela, se glasno jokala in ga milo prosila, naj bi se kraljevi volji udal in tako svoje življenje ohranil. Mor jej reče: „Kaj meniš, koliko časa bom še živel, ako kraljevo voljo spolnim? „O gotovo še dvajset let, mu žena odgovori. „Kako, o žena!“ jo Mor resno zaverne, „jes bi še dvajset let živel, zato pa celo večnost pogubljen bil? tega nikakor ne morem storiti“. On je možko besedo deržal, je zavolj katoljške vere svojo kri prelil in lepo krono v nebesih zadobil. Kaj ne, da tudi vi želite enkrat v nebesa priti? O zatorej obrnite léto 1862, ktero smo danes začeli, kakor tudi vse leta, ktere vam je Bog še odločil, Bogu k časti, svoji duši pa v zveličanje. Naj vas tudi težave, terpljenje in britkosti tarejo, kmalo se bo približal tudi vaš konec; tudi vi pojdete v sv. nebesa, „in Bog bo obrisal vse solze od vaših oči, in smerti ne bo več, tudi ne bo več ne žalovanja, ne upitja, ne bolečin, ker poprejšne je minulo“. Amen.

Pridiga za nedeljo pred sv. 3. kralji.

(Božjo voljo spolnovati je lahko; gov. M. T.)

„Pomerli so, kateri so detetu po življenju stregli“. (Mat. 2, 20.)

63

V v o d.

Kakor je bila ura našega rojstva začetnica našega življenja, tako je bila tudi začetnica vseh naših rev in težav. Že solze, s katerimi smo prvič ta svet in svoje stariše pozdravili, so bile veliko pomenljive. Ž njimi smo nevedé na znanje dajali, da smo k terpljenju in borenju rojeni. Pač je naš Učenik in Gospod precej pri svojem rojstvu od sebe lahko rekel: „Ptice v zraku imajo svoje gnjezda, lesice svoje jame in zverine svoje berloge; le Sin človekov nima toliko, kamor bi svojo glavo naslonil“; če mu je grozoviti Herod že kmalo po njegovem rojstvu po življenju stregel, ter ga namenil umoriti; če je, da je Herodovi grozovitosti ubežal, moral iti v Egipt, od koder se je še le po njegovi smerti spet v Nazaret vernil; sploh, če se je terpljenje našega Gospoda in Učenika precej pri rojstvu začelo in še le z Njegovo smertjo na križi nehalo, tudi mi ne moremo prijetnost in sladkost dosti pričakovati, zakaj učenec ni več od svojega učenika, hlapec ne več memo svojega gospodarja. Kar je nehvaležno in terdovratno Judovsko ljudstvo Kristusu prizadjalo, to prizadeva popačeni svét v svoji hudobiji pobožnim. Ker Kristusa po telesu ne morejo nič več moriti in križati, ga po apostelnovih besedah križajo in moré v svojih sercih. Ne bom pa govoril, kako da se te besede apostelnove v djanji in resnično spolnujejo; ne govoril od nar večih pregreh, ki Kristusu in cerkvi kervave rane sekajo; zakaj zadosti osramotivni za vsakega kristjana so že prazni izgovori, po katerih se mehkužnost in mlačnost v skerbi za zvelicanje razodevate, in ki so verh tega velike zavere, da v dobrem ne doraščamo. Takim izgovorom, kakor so na priliko: Saj je nemogoče, vse spolnovati, kar Bog od nas tirja; nemogoče tako živeti, kakor pridigarji pravijo; človek je preslab, njegovo nagnjenje k hudemu pa premočno itd.; kakim in enakim izgovorom nasprot vam želim danes pokazati,

da človek 1. zato, ker ima prosto voljo in 2. ker ima od Boga gnade dovolj, lahko dobro dela in brez vseh izgovorov pobožno živi. Poslušajte!

Razlaga.

1. Velike so prednosti, ktere je človek od svojega Stvarnika memò vseh drugih stvarjenih reči prejel. Med tim, ko je pri stvarjenji le rekel: „Bodi“, in je bilo, bila svitloba, bilo podnebje, bile reke, jezera in morje, bile zelišča, drevesa in živali, bile luči, solnce in zvezde, med tim je Bog sam proti sebi govoril: „Naredimo človeka po svoji podobi, da kraljuje čez vse to“. Toda ne samo, da ga je s svojimi lastnimi rokami naredil, po svoji podobi ustvaril in ga za vladarja čez vse stvarjenje postavil, dal mu je tudi um, prosto voljo in pamet, vdihnil mu neumerjočo dušo in ga za nebesa namenil. Da bi pa človek sam nebesa zaslužil, mu je dal postavo, ktero bi bil ravno tako lahko spoznal, kakor lahko jo je prelomil, ker oboje mu je bilo na prosto voljo pripuščeno. Postava brez proste volje bi naših prvih starišev ne bila mogla zadolžiti, in ko bi bila od nature prisiljena grešiti, bi jima bil Bog krivico storil, da ju je iz raja izpodil in angela z gorečim mečem prednj postavil. Ravno tako sami v sebi občutimo zmožnost, da si lahko to ali to izvolimo, po tem ali unem hrepenimo, da se po tem takem naša volja ne dá ukleniti, kakor se dajo zvezati naši udje. „Ogenj in vodo, pravi Jezus Sirah, je pred té položil, stegni svojo roko, po čemur hočeš. Človek ima pred sebo življenje in smert (dobro in hudo), česar hoče, to se mu bo dalo“. Prost je tedaj v spolnovanji dobrega ali hudega, in kakor hitro bi bila ta njegova prostost uzdignjena, vse njegove djanja ne morejo ne plačila ne kazni vredne biti.

Res je sicer, da je naša natora zavolj greha prvih starišev celo popačena, in od mladosti bolj k hudemu, kakor k dobremu nagnjena. Vendar pa naj bodo nevarnosti še tolike, skušnjave še tako močne, vendar nas v greh nikdar prisiliti ne morejo. Da, že po storjenem prvem grehu je Bog bratomorca Kajna zagotovil, da je na njem samem ležeče, v greh privoliti, ali ne. „Če storiš dobro, mu je rekel, prejmeš

plačilo; če pa storiš hudo, bo precej greh pred tvojimi vratmi. Poželjivost bodi v tvoji oblasti in čez njo gospodari“. Toraj, kaj na vsem svetu je v stanu, moja voljo podreti? Morebiti nevarnosti? Tudi preroki in svetniki so bili v dušnih in telesnih nevarnostih; in vendar so jih premagali, in rajše umerli, kakor božje povelja zatajili. Ali slabi izgledi? Tudi pobožni Tobija je živel med malikovavci in vidil dan na dan dosti pohujšanja; pa pri vsem tem je zvest ostal svojemu Bogu. Ali priliznjenja in vabljenje? Jožefova čistost je bila skušana od kraljice same, vendar se jej je rajše iz rok stergal in vlašč pustil nečisti nesramnici, rajše si je izvolil težko železje in ječo, kakor njeno objemanje; pa ječo peklensko. Ali morebiti so ti terdno voljo podreti v stanu goreči plameni tvojih strast? Tudi sv. Pavla vidiš v velikih skušnjavah, ki sam od svojega premagovanja pravi: „Tepem svoje telo in ga v sužnost (duha) vganjam“. Kaj je sv. Felicito in sedmero otrok? kaj devico, ki je še pred svojo smertjo cesarju rekla: „Če mi zoper mojo voljo ukažeš devištvo vzeti, mi bo v nebesih dana krona devištva“, kaj je té in vse druge svetnike in svetnice, marternike in marternice stare in nove zaveze tako močne storilo zoper vse žuganje in rotenje, zoper obetanje in smert? li ni bila njih prosta, pa terdna volja? bi li ne bili mogli ravno tako lahko hudobno živeti, kakor lahko so pobožni ostali? li niso bili ljudje slabostim in skušnjavam podverženi, kakor smo mi? in li ni tudi nas vseh poslednji in nar imenitniši namen, svetniki postati? Poglejte tedaj, kako prazni so potlej naši izgovori, da mi ne moremo tako pobožno živeti; zakaj proste volje nam ne manjka, manjka pa stanovitnosti in terdnosti v dobrem. Zato, kedar grešimo, se izgovarjamo s svojimi slabostmi in njim, namest sebi, greh prepisujemo. Mi smo Adamovi otroci, se sliši, in drugega ne moremo, kakor grešiti, in kolikor bolj nam pri prosti volji stanovitnosti manjka, toliko bolj se sami skujemo v verige pregrešnih navad, ktere se potlej kakor železna srajca raztergati ne dajo. Ne izgovarjajmo se tedaj, da smo dobro storiti preslabi; zakaj, če je naša natora preslaba, potlej sme, kdor ima nagnjenje do kraje, brez vsega strahu zaslužene kazni krasti; potlej smé, kdor je nagle jeze, brez strahu zaslužene

kazni, druge pobijati in daviti — in vse tako djanje bi mu moglo ravno tako malo v greh prišteto biti, kakor divji zverini, ki nedolžno jagnje razterga in razmesari. In tako bi se potlej od vseh pregreh lahko reklo. Neumno bi bilo imeti ječe in sodnike, in sodnikom bi se lahko očitalo: Zakaj pa zapirate ali še ob glavo devate tatove in morivce, saj so nedolžni, ker to so le zavolj slabosti človeške nature storili. Vidite, kakošna nespamet, ki jo mora vsakteri zavreči, se pokaže s takimi praznimi izgovori, da vsega ne moremo spolnovati, kar se pridiguje in kar Bog zapoveduje.

2. Kar pa našo prosto voljo v stanovitnosti v dobrem podpira, je obilnost gnade božje, kolikor je je slednjemu k zveličanju potreba. Tako sv. Pavel sam od sebe pravi: „Vse zamoremo v njem, ki nas pokrepčuje“, in Bog, ki vé za naše slabosti, nobenega čez njegove moči ne skuša. On je naš Oče, ki svojim otrokom ne naklada več, kakor so prenašati v stanu. Da pa to, kar nam naklada, prenašati zamoremo, nam daje svojo nebeško pomoč. Ta nebeška pomoč je bila, ki je čudeže delala v toliko tavžent služabnikih božjih, da so brez padca na ojestrem potu zveličanja nar višo stopinjo dosegli. (Ta pomoč božja je bila, ki je čudeže delala v toliko tavžent služabnikih božjih, da so brez padca na ojestrem potu zveličanja nar višo stopinjo dosegli.) Ta pomoč božja je bila, ki je čudeže delala v toliko spokornikov, ki so iz nar večih grešnikov veliki svetniki postali; ta je bila, ki je čudeže delala pri toliko spoznovavcih, da so med terpljenjem nar večih marter vriskali in krono zmage pridobili. Dobro sicer mi je znano, da svoje nature ne more nihče sleci ali zatajiti; vem, da je prosta volja clovekova po Adamovem grehu bolj k hudemu, kakor k dobremu nagnjena, in da smo že od rojstva vsi od dobrega nekako odtegnjeni. To se kaže pri otrocih, ki se le z obetmi, z obljubami, z žuganjem ali tepenjem k molitvi in lepemu vedenju dajo prisiliti. Ko odrastemo, sami skušamo, kako se meso zoper duha, duh zoper meso vzdigujeta. Bodi si pa to resnično, kakor hoče, vender je gotovo, da nas Bog s svojo gnado vedno podpira, če ji le mi nočemo svojih ušes in svojih očí zatisniti. Zato blagruje sv. pismo tega, ki je zamogel prelomiti in ni pre-

lomil, storiti hudo in ni storil. In pri Izaii pravi: „Kaj je, kar bi bil imel še storiti svojemu nogradu, pa mu nisem storil, kako je potlej vinike rodil, ko sem se dobrega grozdja nadjal? Tukaj tedaj Bog sam po Izaii pravi, da od njegove strani ni nič manjkalo, le ljudstvo ni hotlo njegove gnade sprejeti. In Kristus sam očita terdovratnim mestom, rekoč: „Gorjé ti, Korocajn, gorjé ti Betzajda! Ko bi se bili v Tiru in Sidonu toliki čudeži godili, kakor so se v tebi, že zdavnej bi bili v pepelu in v rasovniku pokoro storili“; t. j. ko bi bili prebivavci mest Tira in Sidona toliko gnad od Boga prejeli, kakor ste jih vi, gotovo bi se bili spokorili v postu in v molitvah; zato, pristavi še dalje, „povem vam, da jim bo laglej obstati na dan sodbe“. In spet pri sv. evang. Janezu govori Kristus: „Pogljáj, jez stojim pred vratmi in terkam, in kdor sam hoče, k temu pridem“; to je: „Od mene in po meni ste lahko gnade deležni, če je le sami ne zametujete.

Iz vseh teh Kristusovih besed je toraj očitno, da je od Boga vsak zadosti gnade k zveličanju prejel, ker sicer bi morali od Boga reči, da je neusmiljen trinog, ki svojim stvarcem butare naklade, kakoršnih ne morejo nositi. Je li tedaj Kristus laž govoril, ko je rekel: „Moj jarm je sladek in lahka moja butara?“ Se li zamore kaj takega od neskončno modrega, pravičnega, neskončno dobrotljivega in usmiljenega Boga misliti brez bogokletstva in preklinovanja? Kakor sem toraj poprej rekel, da nam ne manjka proste, ampak stanovitne volje, tako tudi zdaj rečem, da nam tudi gnade ne manjka, ampak manjka le sprejemanja gnade. Lahko se nam očita, kar je sv. Štefan očital Judom: „Vi neobrezani na duši in na sercu, vi se zmiraj sv. Duhu ustavljate, kakor vaši očetje“. „To je preterdo govorjenje“, pravimo z učenci v Kapernavmu.

S k l e p.

Ladje na morji ne gonijo sami soparji ali vetrovi, gonijo jo tudi kolesa in vesli. Tako tudi našo dušo ne samo gnada božja, ampak tudi našo lastno prizadetje na potu proti zveličanju podpira. Bog nam pomalja svoje roke, ali tudi mi mu jih moramo podajati, da nas nase poteguje; zakaj pravi sv.

Avguštín: „Tisti, ki te je ustvaril brez tebe, te brez tebe zveličal ne bo. Le s terdno in stanovitno voljo tudi s tim učениkom recimo: „Če je ta in uni zamogel, zakaj bi jaz ne?!“ Amen.

Pridiga za god sv. treh kraljev.

(Darujmo tudi mi Bogu; gov. J. A—st.)

„So odperli svoje zaklade in mu darovali“. (Mat. 2, 11.)

V v o d.

Za časov kralja Salomona ste prebivale dve ženi prav samé v eni hiši. Ena je rodila sinú; tri dni potem je tudi druga sinú rodila. Ta pa je po noči v spanji svojega ôtroka zadušila. Hitro natihoma ustane, vzame unega živega otroka, svojega pa, ki je bil mertev, k nji dene. Ko ta zjutraj ustane in hoče otroka v naročje vzeti, najde, da je mertev. Ko ga pa pri belem dnevu bolj ogleda, spozná, da ni njé. Druga pa je vse tajila, kar je ta rekla. Obé ste se prav hudo prepirale. Poslednjič pride ta reč pred kralja Salomona, naj on razloči. Ko je obé zaslišal, ukaže meč prnesti, živega otroka na dvoje presekati in ga vsaki polovico dati. Lažnjivi materi je ta sodba dopadla. Prava mati pa, ki se jej sin v serce smili, je prosila kralja, naj otroka ne umori, ampak živega lažnivi materi dá. Iz tega jo je Salomon za pravo mater spoznal in je nji otroka dal. (III. bukve ksalj. 3.)

Na enako vižo tudi Bog pravico do človeka ima, ker on je njegov stvarnik in gospod. Pa tudi goljufni svét hoče svoje pravice do človeka imeti, in si ga hoče osvojiti. Zdaj pa Kristus, večna modrost pravo sodbo sklene in vkaže, kaj ima človek dati Bogu, kaj pa svetu: „Dajte Bogu, kar je božjega, in svetu, kar je svetnega“. Vidimo, kaj so danes sv. trije kralji Bogu darovali; premišljevaťi hočemo kaj imamo Bogu darovati tudi mi. Predenj začnem, prosim za poterpjenje.

Razlaga.

1. Pervo, kar deliti in Bogu darovati moramo, so naše misli. Misli ljudje le malo porajtajo in še dostikrat ne zmenijo se zanje, in vender bi imeli veliko nanje porajtati, ker misli so hčere nar žlahtnejše matere, naše pameti. Zato Bog hoče, da imajo misli nar bolj na Njega obrnjene biti, in ne na nečimerne posvetne reči. „Postavi me, kakor pečat na svoje serce“ (Vis. pesem 8, 6), to terja Bog od vsakega človeka. Naše misli naj izvirajo od Boga, in naj se zopet v Bogu združijo! To da tukaj stopi svét nasproti, in kakor je nekde Faraó Jude tako zlo z delom obložil, da na Boga in svoje darove še misliti niso mogli, tako tudi svét vse naše misli na-se poteguje in nam pred oči stavlja, koliko potreb nam naklada vsakdanje življenje, koliko skerbi nam delajo žena in otroci, družina in prijatli in še veliko drugih takih zmotnjav. Če tedej že vseh misel ne moremo posvetiti Bogú, je treba vsaj en del, lepši del za Boga obračati. Noben dan naj ne mine, da bi se večkrat ne spominjali prav živo na Boga, svojega nar večega dobrotnika, in na to, kar tirja od nas.

Zakaj sem na svetu? Od koga in čemu sem ustvarjen? Čemu sem pametno neumerjočo dušo prejel? Kako dolgo mi bo še na svetu ostati, in kakšno rajtingo bom v večnosti moral dati sodniku? Kaj bi bilo, ko bi v tem stanu, v katerem je zdaj moja duša, moral umreti? — En del svojih misel Bogu posvetiti, se spodobi. Zakaj Bog je neskončna lepota. Kaj lepšega, imenitnišega in veličastnešega naša pamet nima, kakor je Bog. — Bog je pa tudi neskončna dobrota; vse, kar smo in kar imamo, imamo le od Boga; ko bi nas on le en trenutek zapustil, spet precej v svoj nič pademo. Na Boga ne misliti, ali le poredkoma na njega misliti, bi bilo žalostno znamenje, da Njega, nar ljubeznjivšega ne ljubimo. Kdor koga ljubi, se njegovo serce rado pri njem mudí, ali kakor sv. pismo pravi: „Kjer je tvoj zaklad, tam je tudi tvoje serce“ (Mat. 6, 21). Dalila je nekdej Samsonu rekla: „Kako moreš reči: Jes tebe ljubim, ko vender tvoje serce ni z meno?“ (Sodn. 16, 15.)

En del svojih misel Bogu posvetiti, je za človeka tudi grozno sladko; zakaj misel v Boga zamore sleherno žalost iz serca pregnati. To je David dobro poskusil. On sam pravi: „Moja duša se ni dala potolažiti, pa sem se spomnil na Boga in to je mene razveselilo“ (Ps. 76, 3. 4)

En del svojih misel Bogu posvetiti, pa tudi velik prid naši duši prinaša, ker misel na Boga dušo okrepeča in zasluženje nabira. Vi hočete vedeti, pravi sv. Hieronim, zakaj so človeške misli nečimurne? Oče in mati redita sina, si veliko veselja od njega obetata, ga pošljeta v šolo in ga dasta podučiti; sin postane mladenec in bi imel kmalo službo dobiti. Zdaj ko so trideset let mislili in mislili, pride merzlica in vsem njih mislim konec stori. O nečimernost v mislih in skerbéh! Le ena sama misel človeka srečnega stori — misel na Boga!

2. Skoraj vsi naši pogovori so le na posvetne reči obrnjeni. Od jedí, pijače, oblačila, od kupčije, dobička, vojske in od drugih takih novic se ljudje nar raji pogovarjajo. Od Boga in od božjih reči se ljudje skoraj nikoli ne pomenijo, in kdor bi take reči v misel vzel, bi bil še kmalo zasmehovan. Ali je pa to prav? Kako, kaj tistemu, ki ti je jezik in besedo dal, se ne spodobi tudi en del tvojih pogovorov? Sv. apostel Peter opominja: „Če kdo govori, naj govori kakor božje besede“ (I. Pet. 4, 11). En del naših pogovorov naj bo tedej Bogú posvečen, kakor se že samo na sebi spodobi, za nas pa je to spet sladko in koristno. Če namreč Boga v svojem sercu nosimo in ga resnično ljubimo, morajo tudi naše usta od tega govoriti, česar je serce polno, in to toliko bolj, če brezštevilne vsakdanje dobrote premislimo, ki nam jih Bog na duši in na telesu delí. Z Danielom, ki je bil v jami nasiten, moramo veseli reči: „Gospod se mene spomni“. In kako sladko je pogovarjanje in pomenkovanje od Boga in božjih reči! Kakor se je hotla žalost Davidovega serca vlotiti, je svete pesmi prepevati začel. — „Moje petje so tvoje postave v kraji mojega popotovanja“ (Ps. 113, 54), in sv. ap. Pavl piše Efežanom (5, 13. 19): „Bodite napolnjeni s svetim Duhom in govorite med seboj

v psalmih in hvalnih in duhovnih pesmih in pojte in prepevajte Gospodu v svojih sercih!“ — Kteri popotnik ne posluša rad od dežele, v kateri svojo dolgo zaželjeno srečo najti upa? Kako veselo se pogovarja od te dežele, v katero priti tako serčno hrepeni!

Ali nismo tudi mi vsi popotniki, ki popotujemo proti sveti deželi nebeškega zveličanja? Kdo bi se ne pogovarjal rad od te presrečne dežele, v katero priti vsi želimo? „Kjer sta dva, ali kjer so trije zbrani v mojem imenu, tam sem jes v sredi med njimi“ (Mat. 18, 20), je obljubil nar svetejši Zveličar, in to se je skazalo nad učencoma, ki sta v Emavz šla, in sta se od Gospodovega terpljenja pogovarjala. Kdo pa je tam pričujoč, kjer so ljudje zbrani, da svojega bližnjega opravljajo, obrekujejo in černijo? V sredi med njimi je hudoba, ki je od začetka človeški morivec!

3. Veči del našega prizadevanja, dela in truda, če hočemo odkritoserčno govoriti, spet le za ta svét obračamo. Kakor mravlje rijemo in berskamo po zemlji, in bogastvo si nabirati, se nobenega, še tako truda polnega početja ne ustrašimo. To da večna resnica nam pred in potlej kliče: „Ne spravljajte si zakladov na zemlji, kjer jih rija in molj konča, in kjer jih tatje izkopljejo in ukradejo. Temuč zbirajte si zakladov v nebesih, kjer jih ne konča ne rija, ne molj, in kjer jih tatje ne izkopljejo in ne ukradejo“ (Mat. 6, 19, 20), in: „Delajte ne za jed, ktera mine, ampak za jed, ktera v večno življenje ostane“. (Jan. 6, 27.) Tako terja Bog od nas, da bi delali za Boga, svet pa hoče, da bi delali za svet. Kaj je torej storiti? Želeti bi bilo, da bi se nerazdeljeni le Bogu samemu vdali. Ker pa to ni mogoče vsem, naj bo delo razdeljeno, ena polovica naj bo za svét, da ohranimo telo, druga polovica naj pa bo Bogu, da ohranimo dušo. Noben dan naj ne mine, da bi ne bil s kakim zlahtnim djanjem zaznamovan, da bi kakega resnično dobrega dela ne storili. Rimski cesar Tit, ki je bil nevernik, nikoli noben dan ni hotel preživeti, da bi komu kaj dobrega

storil ne bil, in če je kateri dan minil, da tega svojega naprejevzetja spolnil ni, je svojim prijateljem rekel: „Prijatli! en dan sem zgubil!“ Koliko večja dolžnost vsakdan kaj dobrega storiti, pa še le kristjan ima! Kar tukej na zemlji dobrega storimo, to v nebesih naložimo, in bomo ob svojem času zopet našli. Če pa malo naložimo, dasiravno bi bili veliko naložiti zamogli, potlej bomo enkrat zdihovali: O gorje, koliko dni smo zgubili! Ko bi zamogli duše v kraji večnega terpljenja in duše v kraji časnega očiščevanja slišati, kako grozovitno bi nam njih zdihovalje naproti donelo: O gorje, koliko dni smo zgubili! Cesar Domician, brat žlahtnega Tita, kteremu pa clo nič ni bil enak, je bil zlo zanikern in je čas s tem zapravljal, da je muhe lovil. Njemu podobni so vsi, kateri samo za svét živé. Delo, ki se le samo za telo oberne, mine, kader telo umerje, in nobenega sledú za sebo ne pustí. Za prizadevanje, ki ga človek za dušo oberne, bo imel obilno žetev v nebesih.

4. Potlej mora kristjan z Bogom deliti čas. Delavnike naj že oberne za svét, nedelje in zapovedani prazniki so pa božji dnevi, ker jih on tam svoje dni imenuje in Izraelcom po preroku Ecehielu večkrat očita s temi besedami: „Moje sabote so oskrunili“ (Eceb. 20), in po Mojzesu zapoveduje: „Sedmi dan naj vam bo svet“ (Exod. 35, 2). Dajmo Bogu, kar je božjega, in Bog bo nam dal, kar potrebujemo; kateri pa premalo zaupajo in iz nezaupnosti delajo, bodo prazni spuščeni. Peter, ko je po morju hodil, bi ne bil začel toniti, ko bi ne bil začel dvomiti; tako bi tudi mi ne terpeli pomanjkanja, ko bi ob svetih dnevih od dela spočili in veseli v Boga zaupali. To da ljudje premalo v Boga zaupajo, delajo, se pehajo in trudijo, in stradajo.

5. Poslednjič smo dolžni Gospodu en del svojega premoženja. Vse ajdovske ljudstva so že od nekdanjim bogovom darove prinašale. Salomon je za zidanje tempeljna še enkrat toliko potrosil, kakor za svoje lastno poslopje, in Gospod, naš Bog sam zapové: „Časti s svojim premoženjem Gospoda, in od pervin vsega svojega

sadú daj Njemu“ (prip. 3, 9). Od lepe navade vseh ljudstev nikar ne odstopimo, in vsaj majhen del svojega premoženja radi darujmo tistemu, od kterege vse imamo, in tako v djanju pokažimo, da smo vsí za vsaki čas, in z ljubeznijo mu vdani. Saj še ni postave bilo, ko sta Kajn in Abel Bogu darovala; Kajn je svoje poljščine Bogu v dar prinesel, Abel mu je daroval pervega mladiča svoje čede; natorna postava, ktero sta v sercu zapisano imela, jima je velela, dar prinesiti. Svét pa vse drugači misli; svét pa pravi: Oberni svoj dnar raji za svoje otroke in za svojo žlahto, raji si pri jedi in pri pijaci kaj priboljšaj in kak kratek čas napravi! Za božjo čast kaj dati in za uboge, ki so Kristusovi bratje, to pa svét noče slišati. „Zdaj ljuba duša, imaš veliko blaga spravljenega za prav veliko let: počivaj, jej, pij in bodi dobre volje. Kaj pa je Bog rekel neumnemu bogatcu? Norec! to noč bodo tvojo dušo terjali od tebe; kar si pa spravi, čegavo bo? Taka je s tem, kateri si bogastvo nabira in ni bogat v Bogu (Luk. 12, 19—21). Pred svetom bogatih, premožnih je veliko, ne tako pred Bogom. Če torej hočeš, da se ti ne bo godilo, kakor neumnežu v evangelji, skerbi za to, da boš tudi bogat pri Bogu. Bog, kateri stotero poverne, bo tvoj dolžnik, in ti boš modro za večnost poskerbel. Kdor dve hiši ima, in se na jesen iz ene v drugo preseliti hoče, že po leti pošilja naprej, kar bo tam potreboval. Mi pa hočemo enkrat za zmiraj in na večno v nebesih prebívati; kaj ne bomo tudi mi en del svojega premoženja tje poslali? „Kdor skopo seje, pravi sv. Pavl, bo tudi skopo žel, in kdor v obilnosti seje, bo tudi v obilnosti žel“ (II. Kor. 9, 6). In kaj so zakladi zdajnega časa proti neminljivemu bogastvu večnega življenja? Kdor tako dober kup noče nebes pridobiti, ta ni vreden nebes!

Mahomed II., sin Amurata prestrašnega, je žlahtnega cesarja Konštancia zmagal, mesto Konštantinopel v letu 1453 pod svojo oblast dobil, in zapovedal, zlate perstane, ketne in žlahtne kamne keršanskih prebivavcov pred njegovimi

očmi zložiti. Ko je neverni turški cesar kupe zlatenine, srebernine in dragih kamnov dolgo časa z velikim začudenjem ogledoval, je prebivavcom mesta zaničevaje očital, da svojih zakladov za brambo mesta in dežele niso hotli obrniti, in da se niso nepremagljivih storili. Tako grenko očitanje bomo tudi mi v tesni smertni uri sami sebi delali, če za vse druge reči veliko potrosimo, za zveličanje svoje duše pa nič, ali pa le malo izdamo. Boljši del našega premoženja naj bo vselej Bogu darovan!

Pripoveduje se od nekega ajdovskega popotnika, ki je obljubo storil, da od vseh reči, ki jih bo našel, polovico Merkurju, ki so ga nekajni Rimljani kakor boga in darovavca vsega nepričakovanega dobička častili, hoče v dar prinesiti. Kar enkrat popotnik, ki je to obljubo storil, najde vrečo, polno nar lepših orehov. Pa kaj popotnik stori? Orehove jedra je pojedel, luščine pa je kakor obljubljeno polovico bogu Merkurju v dar prinesel.

S k l e p.

Takih pa je še dandanašni dosti, ki to, kar je boljšega, za se obderžé, kar je slabšega, pa Bogú prinesejo v dar. Perve misli njih so obrnjene na dobiček in veselje, njih nar zadnje misli še le na božjo službo in na božjo čast; njih prvi pogovori so: novice, ples in druge veselice, od Boga in od božjih reči se le malokdej govori. Jed in oblačilo, to je prva skerb, za to se ljudje trudijo od zgodnega jutra do poznega večera; kader je pa treba božjo besedo poslušati, sv. zakramente prejemati, na večer vest spraševati, za to pa časa ni. Pervi, nar lepši čas, čas mladosti se v posvetno službo oberne; zadnje dni, dni negotove, nagnusne starosti ljudi mislijo še le Bogu darovati. Za dobre volje ljudje veliko zapravijo, prilizavcom in sladkačem s polno roko delé, ubošku se pa še kosec kruha z nejevoljo dá! Ali se to ne pravi, jedro za-se ohraniti, luščino pa Bogú darovati? Tako, ljubi moji! mi nikar ne delajmo! Boljši del vselej Bogu darujmo. Amen.

XXVIII. Pridiga.

(Maria „turris Davidica“ et in se et nobis.)

„Marija! turn kralja Davida: za nas Boga prosi“. Lavr. lit. 26. v.

V v o d.

Hvala Bogu, da imamo ljubi mir! Ni treba nam se bati, da bo danes ali jutre ali čez noč prihrula sovražna derhal v naše kraje, nam požgala vasí in pohištva, odgnala govedo in drobnico, pokončala žitne zaloge, pomorila ali odgnala v terdo sužnost ljudi. Nekdaj ni bilo tako. Okoli starih mest še vidite močne ograje in terdno zidovje; iz germovja in gošč visokih hribov in stermih skalín šterlijo podertije starih gradov. Čemu so zidali prednamci svoje gradove na sterminah? in čemu so ográjali mesta in še cerkve s terdnim zidovjem? Bili so popred hudi silni časi, kterih scer ne pomnijo naši starši, pa zapisani so s keravimi znamnji v starih bukvah. Kedar so žita nar veselejši stale in bogato žetvo obetovale, so včasih prihajali neverni Turki na berzih konjčih, so ropali in požigali po deželi, da je le strašen jok in stok zaznamoval njih grozni sled. Pa tudi grajšaki v deželi so se med seboj pogostokrat sperli, so eden drugemu poškovali posestja; terpeli so pa narveč ubogi podložni, ki se niso mogli nikakor braniti ali nikamor bežati. V nevarnih silovitih časih so tedaj turni in terdne ograje ljudem v zavetje in brambo, da se otmejo in branijo v sovražnih napadih. Zatorej najdemo turne ali terdne stolpe že v starodavnih časih. Savl, prvi kralj Izraelski, Bogu ni bil všeč; David dobi kraljestvo Izraelsko in postane kralj vseh 12 rodov. Iz Hebroná, kjer je pred stanoval, pelje svoje vojšake zoper Jebuzejce in pridobi si terdno Sionsko goro. Ondi si sozida lepo močno pohištvo, krog Sionske gore pa terdno obzidje, na ktero postavi mnogo lepih, terdnih turnov, da bi on in mesto in vsi prebivavci bili obvarovani sovražnih napadov. Med vsemi turni je bil eden nar viši in nar moč-

nejši, ki je stal na visokem kraji in je bil na skali zidan ves iz velikega rezanega kamnja, z železom vezan in s stopljenim svincom zalit; po slovečem kralju so ga klicali turn kralja Davida. — Temu nar lepšemu turnu primerjamo Marijo, prečastito devico. Nekdajni Jeruzalem je podoba novega Jeruzalema, svete katolijske cerkve. David, kralj in rešenik svojega ljudstva, je predpodoba Mesija, kralja in odrešenika vseh ljudi. Kakor je David, zmagovavec sovražnikov, močen turn sozidal v Jeruzalemu, tako je novi David, Jezus Kristus v novem Jeruzalemu, v sveti katolijski cerkvi Marijo prečastito devico kot visok turn postavil; in ona je v duhovnem pomenu Davidovemu turnu močno podobna; torej jo sv. cerkev imenuje turn kralja Davida. Premišlujmo danes:

1. V čem je Marija lepemu močnemu turnu podobna;

II. Komu je Marija močen turn, ali kdo je pod njenim posebnim varstvom?

O Marija turn kralja Davida! bodi nam zavetje, bodi nam branišče, da v napadih hudičevih ne poginemo!

Esto nobis turris fortitudinis a facie inimici. Ps. 60.

R a z l a g a.

1. V čem je Marija devica lepemu močnemu turnu podobna?

a) Čeden, visok in močen turn je lepota hiši, vasi in mestu, kjer stoji. Daleč in široko se vidi po ravnini in nam pravi, da hiša, pri kateri stoji, ni navadna hiša. Čednemu turnu je podobna Marija v nebeškem Jeruzalemu, zakaj visoko je povzdignjena čez vse Adamove otroke, čez vse svetnike, čez vse angele, kakor je bil turn kralja Davida povzdignjen čez vse hiše Jeruzalemske in čez vse druge turne.

b) Močen in visok turn je mestu varno branišče, ker iz njega sovražnika že od daleč ugledamo in neprevidenega napada ubranimo. Na terdnem turnu se včasih razbije strašna sila sovražnikov, da ne zmagajo. V duhovnem pomenu je Marija terdnemu turnu podobna; postavljena na živi skali terdne vere in zveste ljubezni, ktere noben napad zmajati ne more. Kdor je pod njenim varstvom, je dobro zavarovan proti

sovražnim napadom. Sovražniki pa, ki nas napadajo, so: 1. hude skušnjave, ktere nam napravlja naše meso, svet in napuh, 2. hudobni duh, zapeljivec in morivec od začetka, kateri po besedah sv. Petra hodi okoli kakor rjoveč lev in išče, koga bi požerl (I. Pet. 5, 8). Le na Mariji se je nje-gova strašna moč razdrobila in še sedaj nima oblasti do teh, ki so pod Marijnim varstvom. Na terdem kamnu se pušica in strela odbije in oslabiljena k tlem pade, tako na Mariji pušice hudičeve. Sv. Ambrož govori: „David je tisti turn sozidal in ga potegnil nad vse zidane višave, da je bil v pomoč in lepoto. V pomoč, ker je sovražnika od daleč v gledal in odgnal. V lepoto pa, ker ni le nižav, temuč tudi višav presegel“. V pomoč in lepoto je postavljena Marija v kersanski cerkvi.

c) V močnem turnu se vojšaki pripravljajo za boj; močen turn je zmaganim in neobroženim varno pribežališče, kamor stiskani pribežijo, da uidejo roki morivni. Tudi v tem pomenu je Marija močnemu turnu podobna in jo cerkev kliče „turn kralja Davida“. Že v starodavnih časih je bila Marija prerokovana kot pribežališče stiskanim v podobi Noetove barke, v kateri so varno zavetje našli vsi, ki so v njo pritekli; v podobi mest, ki so se imenovale mesta pribežališčne. Plohe so poplaknile turn Babilonski, delo napuha; viharji so poderli Jobovo hišo; posul se je tudi turn Siloenski; kdor pa k Mariji priteče, najde vselej in v sleherni stiski varno pribežališče, gotovo pomoč, pomoč v stiskah, v bridkostih, v dušnih in telesnih nevaršinah, v potrebah mladosti in starosti. Zatorej so pobožne duše vsakega časa zdihovale: „Pod tvojo pomoč pribežimo, sveta božja porodnica!“ Zatorej jo pozdravlja sv. Efrem s tim zaupljivim ogovorom: „Češčena si pribežališče in gostivnica grešnikov! Češčena si zavetje v Jeruzalemu, do ktere smejo pribežati grešniki in vsi, ki prebivajo v cerkvi“. Torej tudi jes z Davidom rečem: „Naj se nekteri zanašajo na voze, nekteri na konje; mi pa bomo klicali v ime Gospoda svojega Boga“ — ter pristavim: „In iskali pomoči pri Mariji, turnu kralja Davida nove zaveze“. — O zares Marija! ti si podobna lepemu, visokemu, močnemu turnu, ti si lepota naše svete cerkve in njeno močno branišče, ti si

grešnikom in vsem kristjanom varno pribežališče v hudih skušnjavah in napadah hudičevih — ti si v duhovnem pomenu prelepi in močni „turn kralja Davida“.

II. Komu je Marija poseben močen turn, ali kdo je pod njenim posebnim varstvom?

Pobožnemu Hermanu, mlademu minihu se je Marija večkrat vidna prikazala, pa vendar ne vselej v enaki lepoti. Kolikorkrat je bil v svoji službi pobožen in goreč, se mu je prikazala v neizrekljivem blišču; kedar je pa bil len in mlačen, jo je videl v revni obleki. Uci nas pa ta prigodba, da tudi vsi kristjani niso v enaki meri deležni Marijnega varstva, ampak po meri njih pobožnosti in gorečnosti: a) Proti gorečim je Marija radodarna, b) proti mlačnim je nekako skopa, c) slabim in malovrednim kristjanom pa svoje darove popolnoma prideržuje. Veča posoda tudi več vode zajema, z majhno posodico le pičlo zajmeš, z votlo pa ničesar ne.

a) Vsako noč skerbni gospodar hišne vrata zaklene in jih le temu odpre in ga vzame pod streho, ktereга dobro pozna in vé, da mu je zvest prijatelj; sumljivemu ali clo nevarnemu človeku jih ne bo odperal. Enako Marija le dobrim prijateljom pred vsemi svoje darove deli. Kteri so pa njeni dobri prijatli? Zvesti, verni, goreči kristjani, ki po božji volji živijo, božje zapovedi, kar je mogoče, na tanko spolnujejo, gorijo za čast božjo in slavo Marije device in njene cednosti posnemati si prizadevajo. Oni se bojo vdeležili Marijnega varstva v dušnih in telesnih pôtrebah. „Blagor človeku, kteri me posluša in kteri čuje pri mojih vratih vsak dan in streže pri podbojih mojih duri. Kdor mene najde, bo našel življenje in prijel zveličanje od Gospoda“ (Prip. 8, 36). Pomnite le ženitvo v Kani Galilejski. Komej se je pričela obed, začne že vina primanjkovati. Mariji se usmilita ubogi ženin in nevesta, zatorej reče svojemu Sinu, da vina nimajo. Dasiravno Jezus svoji materi odgovori, da še ni prišel njegov čas, t. j. za čudeže, Marija vendar s svojo prošnjo ne odjenja, dokler je Jezus ne usliši. In glejte! 6 kamnitih verčev, ktere so malopred napolnili z vodo, so bili polni zlahtnega vina. Z matersko skerbjo skerbi Marija za svoje zveste služabnike in dobre prijatle, jim pomaga v duš-

nih in telesnih zadevah. Skerbljivo gleda na vse svoje prijatelje, kot da bi imela veliko oči (po besedah sv. Epifanija) in prihití jim na pomoč, kolikorkrat jih vidi v zadregi, stiski ali v vojski. Tudi v preganjanji in v boleznih svojih prijateljev ne zapusti, kar nam spričuje sv. Janez Damascen. Carigradski cesar Leon Izavriški vkaže temu svetniku desnico odsekati, ker se je potegoval za častenje svetih podob; po Marijni čudni pomoči mu je roka hitro in popolnoma zacelela. Posebno je pa Marija v smertnih bridkosti svojim služabnikom zvesta pomočnica. Svetemu Janezu od Boga se je Marija v smertni uri očividna prikazala in mu djala: „V tej uri svojih vernih služabnikov ne zapustim“. O ljubi keršanski bratje in sestre! bodimo zvesti, goreči kristjani, da bomo v enaki meri deležni Marijnega varstva;

b) kajti mlačnim Marija svoje darove le skopo delí. Kteri so pa mlačni kristjani? Oni, ki živijo, kakor navadno sedajni svet živí, ki prijemajo še včasih svete zakramente, pa tudi le iz navade, ne s pravo pobožnostjo, ki se dans v spovednici svojih grehov obtožujejo in poboljšanje obljubujejo, jutre pa v starih pregrehah, v mlaki pregrešnih navad tičijo, ki se sedaj s svetom veselijo in bi se po smerti še radi s Kristusom veselovali. Kako mislite, da se Marija tim skazuje? Čujte neko prigodbo. Neki mladenč, ki se je bil zapisal v družbo prečiste device, gre eno nedeljo na sprehod, dokler so se drugi družbeniki snidli v počastenje Marije device. Ko ga opomnijo, da naj ne zanemara predpisane pobožnosti v čast prečiste device, se on posmehuje in odgovori: „Saj nisem dolžen“. Gre svojo pot naprej, pride k jezeru, stopi v čolníc in začne ribiti. Kmalí pripíha mu veter nasproti in močnejši prihaja; več ko se trudi in vesla, tolikanj očitniši žuga nevarnost. Že ves terd od strahu jame klicati: „O Marija! hiti mi revežu na pomoč“. Zdelo se mu je, kot da bi slišal odgovor: „Nisem dolžna“. Trikrat tako kliče in trikrat dobiva ta odgovor. Kar se je potem z mladenčem zgodilo, ne vem povedati, iz tega pa vendar že vsak lahko povzame, da mlačen, len, nemarn kristjan bo le v píclí meri deležen Marijnih gnad. Kedar vas toraj opominjam: Častite Marijo, prejemajte sv. zakramente vsaki mesec — ali vsaj vsake kvatre,

postite se o sabotah Mariji v čast, stopite v katero družbo Marijno in deržite se na tanko po njenih postavah; vi mi pa odgovarjate, kakor uni mladenč: „Saj nismo dolžni“, tedaj se zares bojim, da ne bi vam tudi mogočna pomočnica v nevarnostih, skušnjavah in v smertnih bridkostih enako odgovorila. Mlačnih kristjanov Marija scer ne zaverže in ne zapusti popolnoma, pa jim tudi svojih darov ne podeluje tako obilno, kot pravičnim in pobožnim.

c) Le nevrednim kristjanom Marija svoje darove prideržuje. Nevredni, slabi kristjani so tisti, ki že več let ali že dolge leta v privajenih pregrehah živijo in jih je dušna gnjiloba in lenoba že tolikanj preseгла, da se za svoje dušno zveličanje ne zmenijo in nikar enega pripomočka ne poprimejo v poboljšanje. Ti so dušno mertvi in nevredni Marijnega varstva. Znabiti, da še ktere molitvice Mariji v čast opravljajo in da se na nje zanašajo, ali te jim ne bodo pomagale, če se sami nočejo Marijne pripomoči vredne storiti. Zgodilo se jim bo, kakor Jeruzalemčanom, ki so se zanašali, da Bog ne bo pustil njihovega mesta razdjati zavolj svojega tempeljna. Preroki jih opominjajo, naj ne živijo tako razujzdano, in jim žugajo, da bode mesto obloženo in popolnoma razdjano. Jeruzalemčanje opominjevanje prederzno zasmehujejo in nočejo verjeti, da bi mogel Bog pripustiti, da bi se njegovi prelepi tempelj od ajdov razdjal. Prederznejem je prerok Jeremija na glas klical: „Ne zanašajte se na lažnjive besede in ne rekajte: tempelj Gospodov je, tempelj gospodov“ (Jer. 7, 4). Ker so ostali terdovratni in niso poslušali opominov, je Nebukadnecar oblegel mesto in ga je s tempeljnom vred razdjal do dnu. Tudi Marija je tempelj Gospodov. Če pa grešniki k nji le pribežijo, da bi ložej in brezskerbno grešili, bode jih Bog kaznoval že zavoljo prederznosti. Grešnik, grešnica! hočeš se Marijnega varstva tudi ti vdeležiti, idi in delaj pokoro, potem te bo uslišala Marija, bode ti odperla vrata svojega mogočnega turna, te vzela pod svojo brambo in te varovala, da več ne zablodiš in v stare pregrehe ne padeš. Brez prave pokore ali vsaj brez resnične volje se spokoriti ti bodo molitve in prošnje malo pomagale. Grešniki! po poti pokore pridete v turn kralja Davida. Beri zgodbo od Marije Egipčanke.

S k l e p.

Preljubi kristjani! sedaj vemo, kdo se sme nadjati Marijnega varstva? Le kdor je njen zvest služabnik, goreč kristjan je njen prijatelj in obilno prejema njenih darov. Prizadevajmo si, da postanemo njeni prijatli s tim, da čedno keršansko živimo in posnemamo njene čednosti, da pogosto počeščujemo Marijo, prečisto devico. Čujte, nasvetoval bom vam lahek pripomoček, ktereга vsakdo zna in se ga lahko posluži; ta pripomoček je „češčena si Marija“. Sv. Bernard uči: Kedar koli pozdravljamo Marijo s „češčena si Marija“ nam ona pozdravljenje povračuje z eno gnado. Pobožni Tomaž Kempčan pové, da je enkrat vidil hudega duha naglo vbežati, ko je začel „češčena si Marija“ moliti“

1. Molimo torej pobožno vsako jutro, o poldne in zvečer angelsko češčenje s tremi „češčena si Marija“. 2. Navadimo se večkrat vsaki dan Marijo pozdravljati z „češčeno Marijo“, post. kedar ura bije, če gremo na katero teže delo ali imenitneje opravilo, če ugledamo podobo Marije. 3. Posebno pa priporočam, da molite zjutraj molitvico „češčena si kraljica, mati milosti itd.“; zvečer pa: „Pod tvojo pomoč pribežimo sveta božja porodnica itd.“ Sv. papež Pij VI. je podelil vsem, ki te dve molitvici molijo, popoln odpustek ob dveh nedeljah v vsakem mescu, ob godih preč. device in vseh svetnikov, če sv. zakramente pobožno prejmejo in v misli sv. očeta molijo.

Kolikorkrat bomo „češčena si Marija“ pobožno molili, bomo ože zategali ketino ljubezni, s katero nas obdaja Marija.

Če se pa moramo šteti v tretjo versto, med nevredne in nemarne kristjane, med terdovratne grešnike, oh ne mudimo, ne odlašajmo pokore, da ne bi morali zastonj klicati, kader bi potrebovali Marijne pomoči.

O Marija, mati ljubeznjiva! kako nas veseli, da si ti naš močen turn, naše zavetje, naše pribežališče. Sovražniki nas obdajajo in vedno proté, naše duše vjeti in pogubiti, kako jim bomo odšli, kako jih zmagali, če nam ti ne pomagaš, če se ti za nas ne vojskuješ. Saj ti je znano, kako slabe so naše moči. Oh, nikar ne pusti, da bi nas sovraž-

niki imeli v zasmeh! Saj si ti naša mati, mi tvoji otroci, ali moreš pustiti, nas v pogubljenje pahniti? Upamo, da tega ne boš pustila, Tedaj hočemo pogostoma k tebi bežati in v Tvojem sercu kakor v močnem turnu pribežališča iskati. O Marija, turn kralja Davida, za nas Boga prosi! Amen.

XXIX. Pridiga.

(Cur Maria titulo „turris eburnea“ honoratur?)

„Marija turn slonokosteni: za nas Boga prosi!“ (Lavr. lit. 27. v.)

V v o d.

Začudili ste se že večkrat, ko ste v Lavretanskih litanijah slišali Marijo imenovati „turn slonokosteni“ in ste si gotovo mislili, kaj le pomenja ta častivni priimek? Slonova kost je od nekdanj silno visoko, da clo zlatu enako vrednost imela, ker se zelo težko dobiva, je svitlo bela in terpežna, da se nar ličnejše reči iz nje izdeliti morejo. Torej so imeli nekdanji kralji v navadi, če so kakšne posebno krasne dela si umislili, da so jih dali ali iz slonove kosti izdelati ali vsaj s slonovo kostjo okinčati in vložiti. Tako si je Salomon napravil kraljev sedež ali prestol iz slonove kosti in ga je prevlekel z nar čistejšim zlatom. — Kralj Ahab si je hišo h kraljevemu dvoru dozidal in jo dal vso s slonokostenimi ploščicami vložiti; od tod se je zvala: hiša slonokostenena. — Kralj Asuer ni dovolil na svojem veličastnem dvoru zagrinal drugač obešati kot na slonokostene kroge. — Bogati Tirci so svojo premožnost s tim skazovali, da so si v barkah nali slonokostene klopí napravljati in Babilonci so si takšno posodo zdelovali. — Da kratko povem: Mogočni in bogati so s slonokostenimi deli svoje veličastvo in bogastvo skazovali.

Zakaj se torej Marija imenuje turn slonokosteni? Če je slonova kost tako dragocena, imenitna, lepa in terpežna, da so si je le nar zmožniši mogli omisliti, se lahko povzame, kako nad vse imeniten in dragocen bi moral biti turn, ves iz slonove kosti napravljen. Res, da mu v imenitnosti in

dragocenosti ne bi moglo biti para. Zatorej je že izverstno delo slovel prestol ali kraljevski sedež Salomonov, napravljen iz slonove kosti in prevlečen z zlatom. Zavolj velike lepote, imenitnosti in dragocenosti slonokostnega turna mu primerjajo sv. očetje in sveta katolijska cerkev Marijo, prečisto devico; toda njena lepota ni bila unajna, ni bila sposojena ali kupljena s težkim denarjem, temuč vsa njena lepota je znotrajna v njeni popolnosti, njenih čednostih in v njeni milostljivosti do nas. Slonokostenemu turnu jo primerja že Visoka pesem, v kateri beremo: „Tvoj vrat je kakor slonokosteni turn“. (Vis. p. 7, 4.)

Slonokostnega turna v besedinem pomenu ne bomo stavljali; zidajmo si ga raji v duševnem pomenu t. j. živimo tako, da si obilno dobrih del nabereмо in si prislužimo sedež v nebeškem kraljestvu. Ta bo nam v veči prid, kot Salomonu slonokosteni. Dno pa, na katerem si ta slonokosteni turn v duševnem pomenu postaviti moremo, je sveta vera in štirje vogelni kamni so štiri poglavitne kerščanske čednosti:

1. modrost, 2. zmernost, 3. pravičnost, 4. serčnost ali stanovitnost v dobrem. Terdim, da so te čednosti štirje vogelni kamni, ker so one začetek, speljevanje in konec keršanskega življenja, katero je Bogu dopadljivo in nam sedež v nebeškem Jeruzalemu pridobi. Od njih hočem danes v čast preč. devici govoriti in jih vam posebno priporočati. Marija, turn slonokosteni, bodi nam na pomoč!

Razlaga.

Pervi vogelni kamen slonokostnega turna v dušnem pomenu je 1. keršanska modrost.

Keršanska modrost se od posvetne modrosti zelo razloči in narprej za dušo skerbi, narprej, narveč, povsodi in v vseh rečeh večen dobiček, večno zveličanje išče po nauku Gospodovem: „Iščite narprej božje kraljestvo in njega pravičnost; vse drugo vam bo naverženo“ (Mat. 6, 33). Ta zlati nauk je zapopadek vse keršanske modrosti. Sveti Francišek Ksaveri je bil v svojih mladih letih poln posvetnih misel in želj. Svetega očeta Ignacija skerbi za mladega Franciška, da bi ga ne oslepila posvetna modrost, ki mu je visoke službe kazala,

čast in dobrote obečala, pa nevarnosti, ktere ga čakajo, mu pokazala ni. Reče mu: „Kaj pomaga človeku, naj si ves svet pridobi, na svoji duši pa škodo terpi. Te kratke pa zlate besede božje modrosti so svetemu Francišku oči odperle, da postane apostelj Indjanov in je zdaj v nebesih svetnik (gl. hr. ap.). Utisnimo tudi mi te besede globoko v naše serca; one naj so nam vodilo pri vsakem djanju. Ljubi moj brat! ti si kupčevavec in imaš pogosto priložnost po krivici kak lep dobiček si prilastiti. Svet bi te hvalil in rekel, ta jo je modro in prebrisano zadel, ta je dobro kupčijo storil; ali spomni se tedaj svoje duše in spomni se besed, kterih nas je učila večna modrost: „Kaj pomaga človeku, če si ves svét pridobí, na svoji duši pa škodo terpi“. Neki kmetič pripelje svoje blago v mesto naprodaj in ga speča zamožnemu kupcu. Pri odrajtanji se zmesne kupec in kmetič dobi 50 goldinarjev odveč. Lahko bi si bil ž njimi pomagal in težko se mu je zdelo, jih nesti nazaj. Ko mu pa spovednik rečejo: „Kaj ti pomaga ves svét, če svojo dušo zgubiš“, odgovori: „Še danes jih nesem nazaj“.

Ljuba kerščanska sestra! znabiti imaš prav dobro službo, ljubeznivo gospodo, lahko delo, jesti toliko, da se do sitega naješ, zraven pa še dobro in gotovo plačilo. Ali nekaj te vendar znemiruje. Priložnost do greha imaš in grešna nevarščina se ti vsaki dan približuje, dan na dan z zapeljivimi zanki ložej zapreduje, sama vidiš in spoznaš, da vsaki dan slaběji in mlačneji prihajaš. Kaj ti je storiti? Spomni se besed večne modrosti: „Kaj pomaga človeku . . . itd“. Kaj ti pomaga dobra služba, lepo plačilo, obilna jed, če nar drajše, božje dopadenje zgubiš, tvoje zveličanje v nevarnost pride. Išči si, kakor hitro moreš in smeš drugo službo, kjer boš ložej za svoje zveličanje skerbela. Če bi te prijatelj ali prijateljica še tako vroče prosila, da bi to ali uno storil, kar je pa greh, spomni se tudi besed keršanske modrosti: „da moramo Boga več ubogati, kakor ljudi“. Našel bi vam lahko še več takih primerljejev, v kterih le keršanska modrost edino pravo zadene, ali vem, da bote raji zvedeli, kje se dobiva ta modrost? Po rodu se ne dobiva; zakaj človek po natori ali po mesu ne umi tega, kar je po duhu. Ta modrost se le

v keršanski šoli uči t. j. v listi, v kateri je Jezus Kristus sam prvi in večni učenik, aposteljni in ucenci pa in njihovi nasledniki, škofje in duhovniki pa pomagavci. V to šolo radi hodite, poslušajte evangelje, pridige in keršanske nauke, ohranite jih v srcih in živite po njih. Vidite, da se te modrosti vsak, naj bo še tako reven, naučiti more, ker je vsakemu dana priložnost hoditi v keršansko šolo. Da se pa v tej modrosti bolj utrdimo, berimo, poslušajmo nauke in življenje svetnikov. Zapomnimo si torej besede: „Iščite narprej nebeško kraljestvo . . . itd“. Premišlujmo vselej, kaj nam pomaga k zveličanju, — zognimo se tega, kar nas odverati utegne od zveličanja, v tem je keršanska modrost.

2. Drugi vogelnati kamen je keršanska zmernost, koja nas uči, nevredno ali slabo nagnjenje in hude strasti berzdati ali krotiti, da v greh ne pademo, v dobrem pa prave mere se deržati, da ne premalo in tudi preveč ne storimo. Sv. ap. uči sv. Tita: „Prikazala se je milost Boga našega Zveličarja vsem ljudem, koja nas uči, da se odpovemo hudobiji in posvetnim željam in zmerno in bogaboječe živimo na tem svetu“ (Tit. 2, 12). Sv. Duh uči: „Ta je prava pot; hodite po nji in ne odstopajte ne na desno ne na levo.“ (Iz. 30, 21).

a) Krotimo slabo nagnjenje, hude strasti! Prijatelj! ti si znabiti jezi močno podveržen; kader se vjezaš in togotiš, ozmerjaš po nedolžnem svojo ženo, otroke in celo družino; v jezi se veliko krivice godi. Poslušaj, kaj te uči keršanska zmernost, da moraš krotiti svoje slabo nagnjenje in hude strasti. Cebedejeva sina bi rada ogenj z nebes sprosila nad Samarijance, ker Gospoda niso hotli prenočiti. Jezus jih pa zaverne in jih uči, jezo berzdati. Tudi naglemu Petru veli meč vtakniti v nožnice. Svetega Kristofora obtožijo zavoljo keršanske vere in ga pred neverskega sodnika postavijo; ondi ga brič vdari v obličje. Sveti Kristofor, ki je bil vojšak in krepke postave, vendar tolikanj berzda svojo jezo, da le nesramneža ojestro pogleda in reče: „Ko bi ne bil kristjan“ t. j. dolžen, svojo jezo krotiti, bi ti že zavernul tvojo hudobnost.

b) V dobrem deržimo se prave mere, da premalo ali preveč ne storimo. Res je, da mi v dobrem raji premalo storimo, kot preveč; pa vendar preveč tudi ni prav in pre-

velika gorečnost malo koristi, če je ne vodi modrost. Če je ladija z blagom preveč obtežena, je kormanu težko, jo kormaniti in skalovja jo ovarovati, da bi se na njem ne raztrusila. Dobro je in koristno meso zatajevati in krotiti, pokorivne vaje si naložiti, ali spomnite se, kako lahko se zgodi, da se pobožne duše v tem motijo in zunajne pokorivne vaje za pobožnost imajo. Zasluživno in Bogu dopadljivo je, se postiti, ali post vendar ne sme, če si delaven človek, zdravju škodovati. Zatorej tudi sv. Pavel svarí Timoteja, da se ne posti tako ojestro in mu velí: „Ne pij več same vode, ampak uživaj trohico vina“ (I. Tim. 5, 25). Naša nar svetejša dolžnost je, da skerbimo za božjo čast in povelicanje božjega imena; tudi v tem nas keršanska zmernost uči prave mere, kje in kako. V neugodnem kraji se več pohujša, kot poboljša. Kristus je imel moč in oblast čudeže delati; vendar ni jih vsaki dan delal. Ljubi oče in mati! vajna dolžnost je, da skerbita za hišo in družino, da jo preživita in izredita. Dosti se morata truditi, ali nikdar ne smeta pozabiti, da s samim delom ne bota otroke preredita. S prenapetim delom se telesne in dušne moči slabijo; bolezen pa naglo vse požre, kar je skopost nabrala.

c) Zmerni bodimo v sreči, zmerni v nesreči; v sreči naj nas prevzetnost ne oslepí, v nesreči pa naj nas žalost ne omami, zmerno uživajmo darove božje po volji božji in po namenu, v kterega so stvarjeni. „Veseli se mladenč v svoji mladosti, in naj bo prav veselo tvoje serce, pa vedi, da te bo Bog za vse to na sodbo postavil“. Mnogo ljudi sreče terpeti ne more in srečo tako dolgo tepta, da jih zapusti, in ne pomisli, da jim solnce sreče ne bo vedno sjalo. V nesreči, v terpljenji spomnimo se pobožnega Joba in njegovih zlatih besed: „Bog je dal, Bog je vzel. Ime Gospoda naj bo hvaljeno!“ (Job 1, 21) Nezmernost v jedi in pijači je keršanski čednosti nar nevarniša; nezmernost je perve stariše iz raja pahnila, ker nista premagala poželjenja do prepovedanega sadú. „Vino zmerno vžito daje človeku moč“ (Sir. 31). V vinu, t. j. v nezmerno vžitem, je nečistost in mnogo drugih pregreh. „Zmerna duša je nar modrejša in nar boljša“ uči

sv. Klemen Aleks. „Bodite toraj zmerni . . . itd“, in postavili bote drugi vogelni kamen k turnu slonokostenemu.

3. Tretji vogelni kamen je keršanska pravičnost, ktera vsakemu daje, kar mu gre. Pravičnost nas Bogu nar podobniše dela, kteri se nad vse pravični imenuje. Po dvojni poti se skazuje pravičnost; razloci se 1. razdelivna (distributiva) in 2. sodna (vindicativa). a) Dajmo vsakemu, kar mu gre po božji ali deržavni (deželski) postavi. Jezus nas učí: „Dajte Bogu, kar je božjega in cesarju, kar je cesarjevega“. Apostel Pavl opominja Rimljane: „Dajte davk, komur davk gre, colnino komur colnina gre, spoštovanje in čast, komur spoštovanje in čast gresta“ (Rimlj. 13, 7). Dajmo torej Bogu nar višo čast, spoštujmo in častimo predpostavljene, bodimo pokorni božjim in deželskim postavam, odrajtujmo davke po vesti in postavah. Nepošteno in krivično ravnajo, ki svoje premoženje goljivo napovedajo, da bi manj davkov odrajtovali. V poprejšnih časih, ko se je desetina poberala, so mnogoteri za desetino nar slabše pridelke odbirali. Nekteri imajo še sedaj v navadi, na posodbo jemati in nič ali slabši in manj vračati; oni se pregrešijo zoper keršansko pravičnost (Rimlj. 13, 8). b) Dajmo bližnjemu, kar nam keršanska ljubezen vелеva; pomagajmo revežem, dajajmo jim ubogajme po zamožnosti in z dobrim sercom, vsmilimo se vsaj vbogih in sirot, kterim pomagati ne moremo. Sv. Tomaz učí: „Darovi so po lastnosti človekovi, kteremu so dani od Boga, kar pa njih vžitje zadene, niso samo njegoví, ampak tudi drugih, ki se od obilnosti morejo preživiti“. Po nauku sv. Jakopa aposteljna je: „Čista in pred Bogom inočetom neomadežana pobožnost ta: obiskovati sirote in vdove v njih nadlōgi“ (Jak. 1, 27).

2. Sodna pravičnost sodi vsakega po vesti in pravici. Sodniki! predpostavljeni! dan je vam meč, da strahujete hudobne in branite pravične. Ravnajte torej po pravici in po vaši sveti dolžnosti, ne po samovolji, po sebičnosti, ljuduboječnosti ali po krivičnem nagnjenji; ojster odgovor vas čaka pred večnim sodnikom. In vi ljubi stariši in gospodarji, ki ste v svojih hišah prvi sodniki, kaznujte, zarotujte otroke in posle, če zapazite kaj pregrešnega. Ne pregledajte malih

napak, ker se iz njih prerado scimijo velike. Dajmo vsakemu, kar mu gre, to zahteva od nas keršanska pravičnost, ktera osrečuje dežele in posamesne družine.

4. Četerti vogelni kamen, ki še le popolnoma turn do-
dela je keršanska stanovitnost, ktera vse napotke, težave in
zopernosti serčno premaguje in se poganja za to, kar je prav
in Bogu dopadljivo. Mnogo napotkov vsaktera dobra reč ima;
nektere nam Bog pošilja, da nas skuša, druge nam svét in
naša slabost napravlja, spet druge nam hudi duh nastavlja,
da bi se na njih spotaknili; keršanska stanovitnost vse pre-
maga. Ako imaš resnično voljo se spokoriti, premagaj na-
potke, ktere ti bodo napravljali, slabi tovarši, grešna razvada,
priložnost in zapeljivi duh, le kdor je stanoviten, bo zmagal
in prejel krono. Ne obupajte ljubi starši, če svoje otroke
svarite in učite in ne vidite sadú. Na prvi mah ne pade
hrast, z eno roko in na prvi hip tudi ne potegnemo močne
korenine iz tal. Sveta Monika je šestnajst let svojega sina
objokovala in za njega molila, dokler ga je prerodila s svojimi
solzami. Tako tudi vi stariši ne mislite, da bi bili vsi vaši
trudi in opomini in vse goreče prošnje zastonj; prej ali slej
znabiti, ko bodo vaše kosti že trohnele, bo dobra setev
lepih naukov prerastla plevel, ki jo je zaduševal: otroci in
podložni se bodo vas in vaših naukov spomnili in se po njih
dušno prerodili.

Potrebna nam je stanovitnost v sreči, da ne pozabimo
Boga, ki nam srečo delí; potrebna je tudi v nesreči, da ne
obupamo, ampak vse iz ljubezni do Boga, voljni in vdani v
voljo božjo preterpimo. Da pa stanovitni ostanemo, potrebu-
jemo pomoči gnade božje, za ktero ne pozabimo Boga vsaki
dan prositi. „Po gnadi božji sem, kar sem“, spričuje sv.
apostel. Gnada božja ga je oserčevala, ga močnega in sta-
novitnega storila, da je vse težave in bridkosti apostolskega
poklica premagal. Poglejmo tudi večkrat nebeško plačilo,
ktero je pripravljeno stanovitnim. „Do smerti bodi zvest, veli
Kristus, in ti bom krono življenja dal“ (Skrivn. razod. 2, 10).
Blagor stanovitnim, oni bodo delali turn ali sedež slonokosteni
keršanskega življenja, kteri jim bo pridobil delež v nebeškem
Jeruzalemu. (Mat. 10, 22.)

S k l e p.

Preljubi moji poslušavci! začel sem vam razlagati, zakaj se Marija primerja turnu slonokostenemu in zašel sem do štirih poglavitnih čednost. Ne čudite se temu, kajti ravno te štiri čednosti se nar jasnejše svetijo v življenji Marijnem, po katerih je podobna postala reči, ktera bi bila na svetu nar drajša, nar lepša in nar imenitnejša, turnu slonokostenemu. Ne bodem vam na dolgo razkladal njeno modrost, zmernost, pravičnost in stanovitnost, ker je njeno življenje bilo sama popolnamost in jo je angel, poslan od Boga, pozdravil z besedami „milosti polna“. Edino to želim in vas priserčno prosim: Imejte vedno pred očmi ta prelepi „turn slonokosteni“ Marijo precisto devico; zidajmo si po njenem zgledu slonokosteni turn v duševnem pomenu, kterega vogelni kamni so: keršanska modrost, zmernost, pravičnost in stanovitnost v dobrem.

O preljubezniva devica Marija, svetli turn v svetem mestu božjem! Ti si kraljeva hči Davidova, kako visoko si povzdignjena čez vse stvari v nebesih in na zemlji! Kako veličastno se svetijo tvoje čednosti in kažejo, kakor turn proti nebesom. O pomagaj nam, da k tebi pridemo, da začnemo hoditi po tvojih stopinjah in popred ne jenjamo, da si ž njimi nebesa zaslužimo. O podaj nam roko in vleci nas k sebi. O Marija, turn slonokosteni, za nas Boga prosi! Amen.

Kratek ogovor pri poroki.

Zjutraj sta klečala pred oltarjem in sta prejela Jezusa, živega Boga v presv. rešnjem telesu; pripravila sta se, da bi vredna stopila v stan sv. zakona. Lepo in prav po keršansko sta to storila; vredno in z Bogom se more sv. zakon začeti, da je srečen in od Boga požegnan.

Pristopila sta spet k svetemu oltarju in pošteni svatje vaju obdajajo, da bota si v pričo njih in vprico mene roke podala k zvezi sv. zakona, katero zvezo bo le smert več mogla rešiti. Čujta! iz svetega pisma Vama povem od nekega ženitovanja, od ženina in neveste, kterima je bil angel božji starašina, da vidita, kako se imajo ženiti keršanski mladenci, kako možiti poštene dekleta. Stari Tobija je bil pobožen in vsmiljen mož, je Bogu zvesto služil in siromakom veliko dobrot delil. Imel je sina, edinega in pokornega, ki mu je bil ljub čez vse. Nekega dne reče stari Tobija svojemu sinu: Moj sin, moram ti povedati, da sem Gabaelu na Medianskem veliko srebra posodil. Idi, poišči si zvestega tovarša, kteri gre za placilo s teboj, da denarje prineseš, dokler še živim“. Mladi Tobija gre iskat takega moža, kar zagleda mladenčca opasanega stati, kakor bi se spravljal dalje na pot. Angel Rafael je bil; pa Tobija ga ni poznal. Angel sam se ponudi mlademu Tobiju za tovarša. Tobija in tovarš gresta k očetu in stari Tobija nju požegna rekoč: „Srečno hodita! Bog bodi z vama po poti in njegov angel vaju spremljaj!“ Ljubi ženin (*mutatis mutandis*), ti nimaš več očeta in nimaš matere, da bi te bila požegnala, preden si se podal na to pot; ali upam, da že gledajo obličje božje, da ti pred Bogom želijo in prosijo srečo in gnado božjo. Tudi Tebi keršanska nevesta je smert že pred davnim vzela ljubega očeta, da ti ne morejo svoj žegen deliti k stanu, ki ga dans nastopiš. Prejela si ga vsaj od svoje matere in po nevidnem tudi od očeta, če so rajni že med zveličanimi. Ko mladi Tobija in njegov tovarš angel Rafael prideta v ptujo deželo Mediansko, prenočita pri Raguelu, ki je imel edino hčer Saro po imenu. Tobija spozna po božjem noterdajanju, da je ta mu od Boga

odmenjena žena. Zatorej prosi očeta za hčer in reče, da ne bo jedel in ne pil, dokler mu oče ne obljubi svoje hčere v zakon. Angel podpira Tobijevo prošnjo in reče Raguelu: „Ne bojte se, je njemu dati, on se Boga boji. Njemu je od Boga odločena“. Ženin in nevesta in vi pošteni svatje, slišite, kako lepo je, kedar se od ženina nevestinem starišem more reči: Ne bojte se, njemu vaša hčer dati, on se Boga boji; ali pa od neveste: Ne bojte sejo vzeti v našo hišo, ona je pridna, bogaboječa, poštena dekle. Vedite pa tudi, da se takšna hvala le s poštenostjo v mladosti, s pokoršino do starišev zasluži, ne pa po telesni lepoti, bogastvu ali posvetni obnaši. Veliko se jih ženi in gleda le na lepoto in bogastvo; malo pa na pošteno obnašo v mladosti. Raguel obljubi mlademu Tobiju svojo hčer Saro v zakon in ukaže gostijo napraviti. Tobija ostane še 14 dni pri Raguelu na Medianskem. Ko pa 14 dni preteče in ga hoče Raguel siliti, da bi še dalje pri njem pomudil, mu odgovori Tobija: „Vem da moj oče in mati zdaj dni in ure štejeta in sta si močno v skerbi zavoljo mene“. Raguel ga je še veliko prosil, ali Tobijeva ljubezen do starišev je bila tolika, da se ni dal spregovoriti. Kako lepo je, kedar mladi ljudje svoje stariše tako spoštujejo, da se bojijo, jih žaliti ali jim skerbi napravljati. Kako gerdo in ostudno je, kedar se mladi ljudje po noči ali po tabernah vlačijo, dokler so stariši zavoljo njih doma v velikih skerbeh. Častiti, ubogati in spoštovati stariše, otrokom srečo donaša, kakor nas uči sv. Duh: Očetov žegen otrokom hiše podpira, materna kletev jih pa podira (Sir. 3, 11). Starše kleti, jih udariti, ne daj Bog! njegova luč bo v sredi teme ugasnila (Prip. 20, 20). Oče Raguel so napravili gostijo; pri ženitovanji poštene gostije napraviti, nihče ne zabrani, sam Jezus je bil pričujoč pri ženitvi v Kani Galilejski. Preljubi svatje! na gostijo ste tudi vi povabljeni, zatorej ne zabite poštenosti in treznosti. Raguel in njegova žena objameta svojo hčer, jo poljubita in opominjata, naj ljubi svojega moža, naj družino in vse prav gospodinji, naj brez madeža bo pri vsem. Keršanska nevesta, ker nimaš očeta več med živimi, dajem tebi jes ta nauk in rečem: Ljubi svojega moža, kakor cerkev ljubi Jezusa, bodi mu pokorna, kakor je sveta

cerkev pokorna ljubemu Jezusu, modro gospodinji in bodi pri vsem brez madeža, bodi otrokom, ki jih bo vama Bog dal, skerbna keršanska mati, uči jih verovati, Boga ljubiti, greha se varovati in pobožno moliti, in srečen bo tvoj zakon in srečno boš imenovala uro, ki te je zaročila tvojemu ženinu. Tudi tebi pošteni ženin še naročim: Imej za ljubo svojo ženo, kot Jezus ljubi svojo cerkev, spoštuj jo kot gospodinjo, ne imej jo kot deklo, bodi ji zvest vse žive dni, ne ravnaj z njo gerdo ali neusmiljeno, tožila bi te enkrat pred sodnikom, bodi pameten gospodar, ne pa zapravljivec, skerbi otrokom in družini za dušni in telesni kruh. Poslušaj, kaj je stari Tobija svojemu sinu in svojim unukom še na smertni postelji naročal: „Služite Gospodu v resnici in glejte, da delate, kar mu dopade; zapovedujte svojim otrokom, naj pravico delajo in ubogajme dajejo, naj na Boga mislijo in ga hvalijo vsaki čas v resnici in iz vse moči“. Veselo kakor Tobija bote enkrat umerli, ako reči zamorete: bogastva in premoženja sicer nismo zapustili svojim otrokom, ali izredili in ohranili smo jih v ljubezni in v strahu božjem.

† Florjan Slanic.

Verli „slovenski Prijatelj!“ že koj dolgo časa Ti nisem nič pisal; ne zameri torej, da se Ti spet enkrat oglasim. Bog hotel, de bi Ti kaj veselega dopisati imel; ali joj! dopis moj le veliko žalost zaderžuje, ker mājhno kardelo duhovnikov vladikije Kerške zopet zmanjšalo se je: 24. oktobra o 2 popoldne umerli so verli župnik duhovnije Libeličke, č. g. Florjan Slanic, za persno vodenico. Bili so rajniki rojeni v mestu Pliberk, na spodnem slovenskem Koroškem 3. maja l. 1799, in so pastirovali kot kaplan narprej ravno v Libeličah, kde so kot župnik umerli, blizo dve leti, po tem ravno tako dolgo pri sv. Mihelu blizo Pliberka, iz Šent-Mihela so šli za župnika v terg Grebenj, od tod na Rudo in iz Rude v Libeliče, kjer so komej nekaj čez 6 let živeli. Bili so rajni č. g. Florjan prav dobra duša, ki jih je vse rado imelo, vse

jih ponosno častilo. Kakor sem jih jez spoznavljal, so rajnega gospoda posebno 4 čednosti, kakor 4 svitle zvezde lepšale :

Perva zvezda je bila zderžanje časnega premoženja in zatajevanje samega sebe. Akoravno rojeni mestnjan, so se prav ponižno nosili, jedi in pijače le navadne in sicer zmerno in pičlo vživali, še v sivi starosti noter do 12. ure se postili, brez da bi bili prej kaj zajterkvali. Premoženja si niso naberali. Nobeden siromak ni na njih urata poterkal, da bi potrebne pomoči pri njih najdel ne bil. Imeli so navadno po dvoje revnih tujih ljudi v farovžu, ktere so v vsem preskerbovali. Zato so pa tudi le malo malo premoženja zapustili, pa veliko dobrih del sebo v večnost odnesli.

Druga zvezda v njih življenju je bila zvestoba v svojem stanu in resna pobožnost. Zvesto so svoje dolžnosti spolnovali. Nobeno, še tako potrebno časno opravilo jih ni zaderževalo, kedar jim je veljalo, komur v dušnih zadevah postreči. Posebno pa so radi molili. O sabotah in drugih sv. dneh so vsakokrat molili z družino sv. roženkranc. Velikokrat sem jih po noči samih moliti slišal. Nič manj radi so duhovne ure opravljali, celo v svoji bolehnosti, akoravno so jih bili premilostljivi knezoškof te dolžnosti odvezali.

Tretja svetla zvezda njih blagega življenja je bila potrpežljivost v žalosti in terpljenju. Se jim je kaj zopernega pripetilo, nikoli ni bilo slišati žal besedice iz njih ust. Neskončno moder Bog jih je bil zadnje leto strašno obiskal. Velikokrati jih je meni tebi nič božjast popadla, tako, da so se po vsem životu od sile hudo tresli in so jim iz ust pene in kri vhajale, bili so kot mertvi. Letos o binkoštih pa so bili pamet in pomnež čisto zgubili, tako da niso nobenega prijatla in znanca več poznali, tudi ne vedli, kdaj so lačni bili, kdaj jim je bilo na potrebo iti. Ven pod milo podnebje so zmirej celo ponoči silili, vender nobenemu nič žalega storili niso. Le nekterekrti so se bili svojega žalostnega stana zavedli na ene trenleje; o kako milo so se takrat razjokali, rekoč: „O joj meni, da sem tak revež; pa božja volja naj se godi“.

Četerta svetla zvezda njih življenja je bila gostotjубnost in serčna prijaznost brez hinavščine do vseh svojih duhovnih bratov. Zategadel so jih pa tudi vsi duhovni kaj radi obiskovali, vsi za ljubo imeli in jih le po kerstnem imenu „Flori“ klicali. Njih poseben prijatelj pa so bili prezvišeni knezoškof Lavantinski Anton Martin, kar se vidi iz mnogih med drugimi spisi najdenih prav serčnih listov.

Pa tudi farani so rajnega č. g. Florjana spoštovali. K njih pogrebu so bili prišli iz vseh duhovnij, kjer so nekdanj pastirovali. Bila je silna gnječa in vsi so se v solzah topili. Duhovniki so zgubili odkritoserčnega prijatelja, farani modrega, zvedenega in umnega pastirja, revni dobrovoljnega podpornika in kaplani pa milega očeta. Njih preblago življenje bolj na drobno popisati prepustim bolj urni in zvedeni roki; zaslužijo, naj bi se njih blago življenje v Drobtinceh vsem duhovnikom v posnemo in zgled popisalo. Pokopali so jih v saboto 26. oktobra o 10. dopoldne visokočastiti gospod prošt in dekan Trajbarski Matevž Kognnik. S kratko pa krepko besedo so svojo in drugih žalost nad toliko zgubo naznanovali. Nobenega oko ni suho ostalo. Zadnjo čast pa so rajnemu nepozabljenemu gospodu Florjanu še sledeči čast. gg. duhovniki skazali: Bergmann, Deutschmann, Hansi6, Jerala, Lipic, Schluet in Spenko. — Bog jim daj večni mir in pokoj in večna luč naj jim sveti. Naj v miru počivajo.

Iz Libelič 4. listopada 1861.

T. M. Rajnih bivši namestnik in oskerbnik.

Novi čar.

* Iz Celovca. L. F. Vsi Sveti so nas letos zares razveselili. Že lansko leto je naznanil „Slovenski Prijatelj“, da se glavna farna cerkev k sveti božji glavi ali sv. Iljnu v Celovcu popravlja in da so jo prečastiti knezoškof na god občnega cerkvenega posvečenja spet blagoslovili za božjo službo. Letos se je sloveči umetnik in slikar F. Sies lotil 8 stranskih oltarjev, ki so popravljanja bili tudi živo potrebni, in je delo tako okusno, umetno in izverstno doveršil, da cerkev zares lepša in mojstra glasno hvali in slavi. Do goda vseh Svetnikov je dodelal 7 oltarjev, le eden stranski oltar še

ni gotov. Radovedni in željni smo že bli, gledati stranske oltarje v novi obleki. Na delopust vseh Svetnikov so jih postavili; povem, da so se nam serca veselja smejale, zakaj tako lepih in okusno dodelanih se nismo nadjali. Posebno se odlikuje pozlačenje svetnikovih soh ali figur, rem ali obrobkov in drugih kinčarij, kar se je vse z velikim trudom in skerbljivo natančnostjo opravilo. Vidil sem kajsi popravljenih cerkev po Koroškem in po sosednih deželah, ali kar pozlačenje zadene, mislim, bo našemu umetniku S. in njegovim pomagavcom malokteri kos. Res je, da je stalo lepi denar, in da nam bo še mnogo dobrotnikov in obilnih doneskov treba, da se bojo vsi stroški poravnali. Stroške za popravlanje stranskih oltarjev so prevzeli večidel posamesni blagoserčni dobrotniki, ali od lanskega leta se tlači dolg, ki še hujše skerbí napravlja. O vseh svetih so prišli prečastiti knezoškof, ki so sprožili popravo cerkve in jo podpirajo z dnarno močjo in z umetno ljubnim duhom, in so slovesno blagoslovili stranske oltarje. V ginljivi besedi so nam razložili pomen oltarjev v kerš. katoliških cerkvah in da se na katoliških oltarjih snida vojskovavna, veselovavna in terpivna cerkev. Z znano gorečo zgovornostjo so nedodelani stranski oltar vseh vernih duš kot verno dušo priporočili keršanski ljubezni in blagoserčni dobrotljivosti, da se more drugim enak doveršiti. — Tako se je pred temna in zanemarana cerkev prestrojila v čedno, veselo in dostojno hišo božjo in vsakteri mora hvaliti početnika tega dela in izverstnega umetnika, ki ga je izpeljal; vreden je, da se občno priporoča. Čujemo, da bo k letu farno cerkev v Šmarjah v Labudski dolini popravljal. Bog daj le blagoserčnih in za božjo čast vnetih podpornikov; cerkev je še dosti, ktere so popravljanja prav potrebne.

Iz Celovca. L. F. — Česa slovenski duhovniki živo potrebujemo? Z radostjo sem bral preveselo novico, da v mariborški duhovščnici se prednašajo liturgika, razlaganje sv. pisma, hebrejska gramatika in pastirstvo v slovenskem domačem jeziku. Slava presvitlemu škofu Antonu Martinu in verlim možakom za to blago početje, ktero gotovo katoliški cerkvi in njenim vernim ne bo v škodo, mili slovenski domovini pa v veliko čast in duševni prid. Nadjam se, da bo po ti poti slovensko duhovno slovstvo blagonosno in obilno se pomnožilo, serca mladih duhovnikov pa bojo še več se ogrevale in vnele za sveto vero in našo ljubo domovino, kateri dve dosti serditih nasprotnikov štejete v enem istem taboru. Še eno potrebo sem v svojem pastirovanju že davno čutil: dogmatiko in theologijo npravsko v domačem slovenskem jeziku. Ne tirjam, da bi se ova dva naj imenitnejša bogoslovna predmeta že v duhovščnici slovensko prednašala, ker dobro vem, kako potrebna in koristna je katoliškemu duhovniku izurjenost tudi v latinski besedi in da zavoljo temeljitosti in natančnosti teh predmetov se moramo v šolah še latinščine deržati; ali dušnim pastirjem sta tudi v domačem jeziku potrebna, to mora

vsak poterčiti, komur je mar božja čast in dušni blagor poverenega ljudstva. Prejšnje leta smo obeh glavnih predmetov v enem letu se učili, se ve da le poverhoma in bi rekel le za šolo; to bi imel biti zaklad za dolge, dolge leta pastirovanja! Že v naslednem letu se je večidel pozabilo, kar se je poprejšno leto z velikim trudom v glavo zabilo. Ali čujte! Mladi duhovnik je prišel med ljube Slovence in je moral precej začeti druge podučevati, se ve da tudi v slovenski besedi, ktere se je bil že odvadil. Moral je učiti otroke v šoli, odrasčene v cerkvi, v spovednici, tolažiti bolnike; žalibog, koliko težav in truda je vse to prizadajalo pervencom, ni mi treba popisovati; menda se bo še vsakteri spominjal iz lastne skušnje. V slovenskem govoru je bil še na otroški stopnji, od verskih in nrafskih resnic pa zunaj katekizma ni čul ne slovenske čerkice. Da bi bil še tako zveden v verskih in nrafskih resnicah in navkih in še toliko vaje slovenske besede, mu vendar ni bilo mogoče, versko resnico ali drugi navk hipoma, dosledno in natanjko tudi slovensko povedati, ali izrek iz svetega pisma in nauk ktereга cerkvenega očeta posloveniti, kteri mu je bil v latinski ali nemški besedi prav gladek. Koliko truda so mu prizadevale iz pervega slovenske pridige. Stareji duhovniki imajo še navado jih nemško spisovati; kako lepo mora takim slovenska beseda teči! in kako temeljite so takšne pridige, se samo po sebi razumi! Pomagali so si z nemškimi pridgarji, ali o Bog, koliko pota se je moralo spotiti, pred da se je ena nemška pridiga spravila v slovensko obleko. Menda da se še današnje dni nekterim ne godi ložej! — Vsa se je trudil in koval besede po svoje, če mu znane niso zadostovale, si je pomagal z novimi ali pa pokvarjal slovenski jezik s ptujščino. Tako je prišlo, da stari ljudje še sedaj skorej v vsaki fari drugači keršanske resnice pravijo, ker so jih vsak fajmošter po svoje učili. Nemogoče je bilo dosedaj za vse slovenske pokrajine enako razumljivih pridig spisovati, ker se še nismo zedinile v slovenskem poimenovanju poglavitnih verskih in nrafskih resnic, ker še nimamo dogmatike in theologije nrafske v domačem slovenskem jeziku. Kako jih dobiti?

Namenil sem tu podati navet, kako bi jih mogli spraviti na svitlo in obuditi veseleje gibanje na polju cerkvenega slovstva. Pravdoslovci se že pomenkujejo o slovenskih oblikah in izgledih za slovensko uradovanje v kancelijah, ktero je še v božjih rokah; čas je, da se tudi mi, ki že od nekđaj po domače učimo v cerkvi in šoli, porazumimo o slovenskih zaumenih za nekte poglavitne verske in nrafske resnice, treba nam je določene in stalne veroznanske in nrafske terminologije. Obširne kompendije niso za sedajne potrebe; potrebujemo le prosto in lahko umljivo pisane in dušnim pastirjem namenjene knjige po priliki Jirsikove dogmatike. Ne dvomim, da bo med slovensko duhovščino dosti mož po učenosti in jezikoznanski izurjenosti sposobnih za to preimenitno, važno delo; ali po

mojih mislih bi bilo na vse strani koristneje, ko bi se zedinjene moči važnega dela lotile. Več oči več vidijo in več glav vsako reč bolj zvesto in na tanko pretehta in prevdari. Posamesni bi moral opesati ali pa bi morebiti enostransko delo doveršil, ktero bi le majhni peščici znancov se prikupilo; za veliki trud bi še malo hvale imel, veliko pa zgubo terpel na času in potrošenem dnarju. Mislim toraj, da bi kazalo nar boljše, če bi napred se porazumili o načertu ali narisu in o nar potrebniji terminologiji. Slovenski Prijatelj bi priserčno rad dovolil prostora dotičnemu pomenkovanju. Vsa častita slovenska duhovščina bi se mogla vdeleževati; prečastiti škofje bi pa imeli priložnost nas podpirati in spodbujevati z blagovoljnimi nasveti. Ko bi se sporazumeli o načertu in speljevanju in bi se oglasili sposobni možje, ki bi bili volje, in kos svoje moči blagemu namenu darovati, bi se jim izročilo celo delo. Eden bi moral vredovati posamesne dela, da bi se ne razlikovale, ampak ble kot iz enega liva.

Ložej in pred bi sicer ove knjige mogli dobiti, če bi se ktero nemško ali taljansko delo poslovenilo; s tim bi se nam pa le malo postreglo, ker se prestavljavec pogostokrat preveč čerke ali besede derži, kar je razumljivosti na škodo. Po nasvetjeni poti bi sicer kesnej prišli do konca, ali dobili bi delce na vse strani bolj dognano in všeč celemu narodu, ker bi se duhovni vseh slovenskih pokrajin vdeleževali. Ljubi duhovni bratje! prevdarite in podajte tudi svoje nasvete; da se ta reč le enkrat sproži, speljava me ne skerbi. Drugo pot hočem svoje misli obširnejši in natanjčniji povedati; znabiti, da se med tim še kdo oglasi.

* Iz Maribora. F. T. — Zna biti, da še niste sledeče vesele novice slišali. Od 9. do 13. septembra smo letos na Slatini pri Rogatcu duhovne vaje imeli. Slavni jezuit O. Rohman jih je vodil. Pa kdo popiše naše veselje, ko ob koncu duhovnih vaj naš milostljivi knezoškof Anton Martin besedo povzamejo in k nam govorijo v milem slovenskem jeziku. V precej dolgem govoru so nam za slovo od Slatine, za spomin od duhovnih vaj kaj ljubeznivo sporočilo podali. Priporočili so nam trojno ljubezen: ljubiti Boga in bližnjega; ljubiti ljubo mater, sveto katoljško cerkev; in ljubiti domovino drago, in nam vsem milo slovenščino. Prekrasni govor so sklenili s temi besedami: „To je znabiti zadno sporočilo vašega starega škofa — Slovenca!“ Veselja solze so nam v očéh igrale, ko smo ta lepi govor poslušali. Pač res je, da nobena druga beseda človeku tako globoko v serce ne seže, kakor svojega maternega jezika mili glas.

29. oktobra smo imeli v Mariboru pastoralkonferencije; tudi tiste so milostljivi knezoškof s slovenskem nagovorom odperli. — Da imamo v Mariboru tudi že slovensko družbo in „slovensko čitavnico“: ste gotovo že slišali. Tudi v bogoslovskih šolah mila slovenščina svojo pravico dobiva. Verli domorodci, gospod korar

Dr. Vogriu učijo duhovno pastirstvo in kateketiko v slovenskem jeziku; gospod špiritual Kosar liturgiko, in gospod Dr. Ulaga sv. pismo tudi slovenski razlagajo. Živijo! — Take prikazni slovensko serce močno razveselijo. In naj nas Slovence tudi ves hudobni svét sovraži — naj nas napada vseh nemškutarških trop sovražna moč — naj nas psujejo in zatirajo krivični časnikarji od vseh strani, kolikor jim je ljubo in drago: naša reč slovenska vendar dobro klije — naša pravična reč bo zmagala: z nami je Bog!

* Iz Gorice. Novo šolsko leto, katero je drugod mesca oktobra začeto, pri nas je po stari navadi še le o vahtih odperto. Mogoče, da nam kaj novega donese. Bomo vidili, in če bo kaj posebnega, bomo morebiti tudi oznanili. Med drugimi rečmi nam utegne to novo leto donesti drugi zvezek Kafolovih pogovorov. Vsaj gosp. založnik mi je ne zdavno za gotovo rekel, da ga misli v kratkem v natis dati. Preden se zgodi, bolje bo. Slovenski koledar Goriške kmetijske družbe se tudi tiska. Menda bo to prvi slovenski koledar, v Gorici tiskan in na svetlo dan; vsaj meni ni znano, da bi se bilo kadaj kaj takega v Gorici zgodilo. Gotovo ga dobimo še pred božiči v roke. Bog daj srečo! Ali pa se smemo nadjati še kaj od kterega, ali od kterih izmed naših Goriških Slovencev? zakaj slišali smo marsikaj, da se tu pa tam kaj pripravlja, spisuje itd., ali do sadaj še nič gotovega povedati ne vemo, ali ne smemo.

Te dni smo v roke dobili tiskano povabilo od 1. oktobra t. l. podpisano od našega deželnega glavarja, in pa od treh izbornikov, v katerem se pravi, da se bode deželni muzej v Gorici ustanovil s tem namenom, da se nabirajo vsi zgodovinski spomeniki in pa, kar natora posebnega ima v naših krajih. Delil se bode v dva oddelka, v zgodovinski in pa zemljepisni s prirodoslovnim. Za prvi oddelk zgodovinski se bodo nabirale listine (dokumenti) v originalu ali prepisu, stari denarji, starina vsake baže, itd. tudi knjige in časopisi, domači. Za geografični in prirodopisni oddelk se bo nabiralo vse, kar zadeva zemljepisno stanje naše dežele, in značajnost domače zemlje, torej karte, živali, minerali itd. Povabljeni so potem takem vsi rodo- in domoljubi, nabirati za ta muzej takih stvari in jih deželnemu odboru izročiti. Imena blagovoljnih darivcov se bodo v zapisnik stavile in v vsakoletnih oznanilih razglasile. Kakor slišim, se je koj v prvem začetku dobro število takih oglasilo, kateri so več ali manj muzeju podarili: nadjamo se, da bode vedno bolje se naraščalo.

Preden ta list sklenem, moram še to veselo novico povedati, da je poslednje dni mesca oktobra tu sem od višjih strani povelje prišlo, da se ima šolska mladina v nižjih ljudskih šolah v svojem maternem jeziku podučevati! in še le v četrtem razredu je nemški jezik obligat. Začetek dobro kaže.

Naš program.

Nas Slovencov ni toliko sila veliko — pa to nas dela močne in imenitne, da gledamo vsi na en cilj in konec in da delamo vsi v lepi ljubezni in zastopnosti. Berite „Novice“, „Zgodnjo Danico“, „Slov. Glasnika“, „Šolskega Tovarša“ ali „Slov. Prijatla“, po vseh živih ena in tista misel, vsi merijo na eno in tisto stran. Da se pa naše misli še boljše in še tesneje zvežejo, da delamo vsi z zjedinjenimi močmi, postavimo tukajle sem program, ki so ga te dni naše ljube „Novice“ razglasile; ravno to je naš program, je tudi program Slovincov vseh. Novice pišejo: „Našim protivnikom, katerim je zoper nas dobro vsako orožje, če tudi nepošteno, napadajo nas od nekaj časa prav marljivo z lažmi in natolcovanjem. Njih namen pri tem po znanem pregovoru: „calumniare audacter“ itd., je, pred svetom očerniti nas in vse, ki so z nami ene misli, — zmotnjave delati, da bi se ne vidilo, kaj je belo kaj černo, ter pripraviti nas ob zaupanje in vero pri tujcih pa tudi pri naših rojakih, kleri našega lista ne bero.

Od množice teh njihovih laži omenimo tukaj dve, ki se najraje po svetu raznašate.

Perva je, da hočemo nemščino iz naših šol in naše zemlje čisto pregnati; druga pa, da se mislimo od Avstrije odtergati in neko novo, samostojno južno-slavensko kraljestvo osnovati.

Čeravno so te laži tako debele, da jih je lahko ne le viditi, ampak prijeti z obema rokama, ter bi človek mislil, da na svojih kratkih nogah ne prilezejo ne do prvega soseda praga; vendar smo morali iskusiti, da so se našli, in se še nahajajo ljudje, ki take neumnosti ali čisto verjamejo, ali nas vsaj zavolj nekakošnih „skrivnih“ namenov na sumu imajo,

Te okoliščine so nas primorale, da v omenjenih dveh ozirih še enkrat očitno in jasno povemo, kaj mislimo in kaj hočemo.

Mi se namreč potegujemo in borimo za dvoje: za narodnost in za politiške pravice ali svoboščine svojega naroda. Narodnost in svoboda se nam zdite dve nerazdružljivi sestri, katerih ena brez druge živeti ne more, ker kakor narod ni svoboden, ako se ne sme razvijati po svoji naravi, svoji narodnosti, tako se spet narodnost ne more razvijati brez svobode. Zato stavljamo narodnost vstrib svobode, ker je v narodnosti naše življenje, brez nje pa bi bili mertvi, ter si mislimo: živemu je še vse mogoče, mertvemu le — jama.

Da pa ohranimo in izobrazimo svojo narodnost, in da narod dozorimo za svobodo, treba se nam zdi, kakor samoedino sredstvo splošne narodne omike in narodne samosveti, izobraženje in razvitek našega narodnega, toliko stoletij nemilo zatiranega jezika.

Ali kakor se ne delajo barke in ne vadijo mornarji brez vode, tako se ne izobražuje jezik, dokler nima veljave v djanskem (prak-

tičnem) življenji. Zatoraj, in ker je materni jezik pravna in najkrajša pot do omike; ker je materinščina najterdnejša podlaga za vsaki drugi jezik in nauk, in naposled, ker je politična in sodna uprava najcenejša, najpravičnejša in najložja, ako se opravlja v jeziku narodovem, terjamo:

da se naš domači slovenski jezik vpelje v naše šole in pisarnice.

Pri tem pa ne zabimo, da stojimo v Avstriji, ki šteje 8 milijonov Nemcov, in da smo mejaši izobražene in obertne Nemčije; tudi mi spoznavamo resničnost pregovora: „znanstvo je moč“, ter smo tega pripricjanja, da nam je v takih okolisinah nemškega jezika potreba; zatoraj želimo, da naj se naša mladež, ki se odmeni za višje izobraženje, nauči popolnoma tudi nemškega jezika.

Naše načelo ali princip tedajno srednjih in viših šolah je: Popolno znanje tako maternega, kakor nemškega jezika, ter zahtevamo, na temelju prave paritetičnosti (enakosti), takošno osnovo omenjenih naših šol, da se bo mogel izrečeni naš namen popolnoma doseči. Kar pa se tiče ljudskih šol, moramo, gledé na njih namen in naravno pravo, zahtevati to, da mladina naša si ne zgubiva časa z vbijanjem jalovih nemških besed, (ker se nemškega jezika naučiti ne more), ampak da v prvih treh razredih se uči vse nauke, ki jih za življenje potrebuje, v domačem slovenskem in nji dobro razumljivem jeziku; ali, da ob kratkem rečemo: ljudsko šolo terjamo na narodni podlagi, ker sicer jenja biti ljudska šola (Volkschule) slovenskega naroda.

Natančnejši načert te osnove podajamo v posebnem šolskem programu.

Ali čeravno spoznamo v omenjenem obziru potrebo nemškega jezika, vendar se ne zložimo nikdar in nikakor s tlistimi, ki mislijo, da bi zavolj njega morali nehati to, za kar nas je Bog ustvaril in bi tedaj ne smeli Slovenci biti, ali da bi se iz hvaležnosti in ljubezni do nemške kulture morali čisto zatajiti. Žertovati ji tedaj svojega narodnega bitja nismo ne privoljni ne primorani, in to zato ne, ker kultura v nemških bukvah nabrana, ni samo nemška, ampak evropejska, ki so jo pomagali stvarjati vsi evropejski narodi in tudi Slaveni; in ker usled tega ne zavisi od dobre vojje Nemcov, dati nam od svoje kulture, ali ne dati; temveč se moremo od njihove literature, kakor od blaga, na terg postavljenega, še proti njihovi volji, za svoj denar in svoj trud vzeti in prisvojiti, kolikor in kadar je koli hočemo. Zastran vpeljave našega jezika v pisarnice terjamo na temelju popolne enakopravnosti, da naj gosposke in uredi slovenskim ljudem dopisujejo po slovenski; na slovenske vloge dajejo slovenske odgovore; in s slovenskimi strankami napravljajo le slovenske protokole. Ali zavoljo tega Nemcom, v naših krajih naseljenim nečemo prikratiti njihove pravice ne za las; naj se tedaj ž njimi ravná po teh ravnopravnostnih pravilih, ktere smo ustanovili za sebe.

To so naše misli, naše tirjatve o veljavi našega jezika v šolah in pisarnicah; ne več ne manj. Za svete njegove pravice se bomo, kakor dosedaj, poganjali tudi v prihodnje in odgovor dajali, kjerkoli in kadarkoli bo treba.

Kar pa se tiče našega politiškega mišljenja, vsak dobro vé, da je bilo zmirom naše geslo: „edina in mogočna Avstrija“ na ustavni podlagi, ker jo deržimo za najkako garancijo našega narodnega bitja; zraven pa, ker žalostne skušnje preteklih let dosti očitno kažejo, kam je nesrečni centralizem Avstrijo prital, zagovarjamo tudi, kolikor mogoče obširno in resno autonomijo, ker ona najbolj ustreza lastovitim potrebam vsake dežele in vsakega naroda.

Ko tedaj pomislimo na basen od našega odtergavanja od Avstrije in snovanja samostojnega južnega kraljestva, ne vemó, ali bi se bolj čudili hudobiji, ali brezumju tistih, ki so jo iznašli. Kdor pozna naše, sto- in stokrat očitno izrečene misli, in pogleda naše mnogoletno, brez graje veršeno delovanje, pa nam očita nezvestobo proti Avstriji, ne vemo, ali tak ne bi oskrnil samega svetišča božjega. In kdor nam primišljeje snovanje samostojnega južno-slavenskega kraljestva, ta je ali sam bedak, ali pa ima za bedake nas in svoje poslušavce. Naj poskusijo naši protivniki to delo! Naj le gredó podirat Avstrijo, in iz Bosnjakov, Hercegovincev, Černogorcov in Bulgarov skladat samostojno kraljestvo. Mož beseda, da jim bomo to slavo od serca privoščili! Mi ne hrepenimo za takim junaštvom; naš dom slovenski je v Avstrii in nadjamo se celo, da naši bratje od onstran Une in dinarskih planin pridejo še sami k nam, kjer bo v ustavnem in autonomnem posloju avstrijskega cesarstva tudi za njihovo blagostanje dovolj prostora. Kličemo tedaj iz živega prepričanja: Bog poživi ustavno, pa vsem deželam in vsem narodom pravično Avstrijo!

Družbino oznanilo.

a) Knjižno naznanilo.

Pri **J. Leonu** in **E. Liegolnu** v Celovcu; pri **Fr. Leyrerju** v Marburgu; pri **J. Lerherju** v Ljubljani; pri **Geigerju** v Celju; pri **Weicingerju** v Radgoni; pri **Ferstelnu** v Gradcu; pri **Wepusteku** v Novem mestu; pri **Schimpfu** v Terstu in pri **Socharju** v Gorici se dobivajo sledeče družbine bukve po pristavljeni cení:

1. **Koledarček** družbe sv. Mohora za 1862. 30 nkr.
2. **Slovenske Večernice** 1. in 2. zvezek vkup vezan 1860—83+76 str. 30 nkr.
3. „ „ 3. zvezek 1861—74 str. 20 nkr.
4. „ „ 4. zvezek 1861—80 str. 20 nkr.
5. **Zgodbe sv. pisma** starega zakona 1860—129 str. 40 nkr.
6. „ „ novega zakona 1861—169 str. 40 nkr.
7. **Marije rožen cvet**. Molitevne bukve s premišljevanjem v počeseenje nar svetejših sere Jezusa in Marije 414 str. 60 nkr.
8. **Humbertove resnice sv. vere v premišljevanje** 1859. 414 str. 1 gld.

9. **Šola vesela lepega petja** z napevi. — 55 str. 40 nkr.
10. **Pesmarica** za šolo in dom z napevi. 102 str. 40 nkr.
11. **Cvetice** s podobo M. D. na Višarjih 266 str. 40 nkr.
12. **Rožice** s podobo Blejskega jezera. 170 str. 30 nkr.
13. **Božidar**, povest. 113 str. 15 nkr.
14. **Elizabeta** ali pregnanci v Sibirii, povest. 110 str. 15 nkr.
15. **Ogledalo čednosti** v povestih. 175 str. 20 nkr.
16. **Stari Urban** ali zimski večeri dobrih kmetov. 225 str. 30 nkr.
17. **Kraljedvorski rokopis**, poslovenil Fr. Levstik. 10 nkr.

b. Povabilo družbe svetega Mohora za leto 1862.

Ravno so se knjige za l. 1861 razposlale, in prične se tretje leto družbine delavnosti. Zatorej se obrača družbin odbor s pohlevno prošnjo do vseh g. g. domorodcev in posebno do častite duhovščine, da družbi sv. Mohora prav v obilnem številu na pomoč pritekó ter jej čedalje več družnikov in družnic tudi med kmečkim ljudstvom, kteremu je posebno namenjena, pridobivati blagovolijo. Prejeli bodo pa družniki za prihodnje leto 5. in 6. zvezek „slovenskih večernic“ in „družbin kole-darček za l. 1863“ z imenikom vred; verh tega pa še, kolikor pripu-sté dnarne moči, kake druge koristne bukve (če bo moč Wizemanovo Fabiolo). Obsegale bodo pa vse družbine bukve posebno večé povesti za poduk in kratek čas, kakor so bile letošnje „Cipsarjeva družina“ in „večna luč“, ker naše kmečko ljudstvo pripovedne reči najrajši prebira. V dekanijah, v kterih so preč. g. g. dekanı dekanijsko predstojništvo blagovoljno prevzeli, kar se je že letos, preserčna hvala jim, večidel zgodilo, naj se oglašajo g. g. družniki po svojih g. g. fajmoštrih in dekanih, po družih krajih pa naj se obračajo naravnost v Celovec, samo ime dekanije, v ktero spadajo, naj naznaniti ne pozabijo; gospodi, ki prvokrat v družbo stopijo, naj tudi povedó, da so novi družniki. Letnina iznaša 1 gld., dosmertnina po 15 gld. a. v. Vpisovanjske pole za prihodnje leto se pre-čast. g. g. dekanom Goriške, Kerške, Lavantinske, Ljubljanske in Teržaške škofije ravno razpošiljajo.

V Celovcu 15. oktobra 1861.

Družbin odbor.

Duhovske zadeve.

Kerška škofija. Č. g. Legat Val. je dobil faro Borovlje. Č. g. Sever Lov. pride za provizorja v Golšove. Č. g. Hobel Ant. gre za kaplana v železno Kaplo, č. g. Wank Mih. v št. Boštjan. Č. g. Trapič Matevž je penzioniran; umrl pa je č. g. fajmošter Slanič Florjan. R. I. P.

* Goriška nadškofija. Č. g. so za dotično duh. službo odločeni: Culot Karol za fajmoštra in dekana v laško Gradišče; — Andrej Bone kot vikari v št. Lorenc, Toroš Ant. kot kurat v Rutars, Štepančič Franc za koop. in učitelja v Ločnik; Baje Jožef, novomašnik, za beneficijata v Karmin; Marzolla Jakop kot kurat v Veliki Dol; Vuga Štef. za kurata v Lipo; Gergolet Jožef je postal I. kaplan v Ločniku; Kurinčič And. pride za koop. v Bovec.